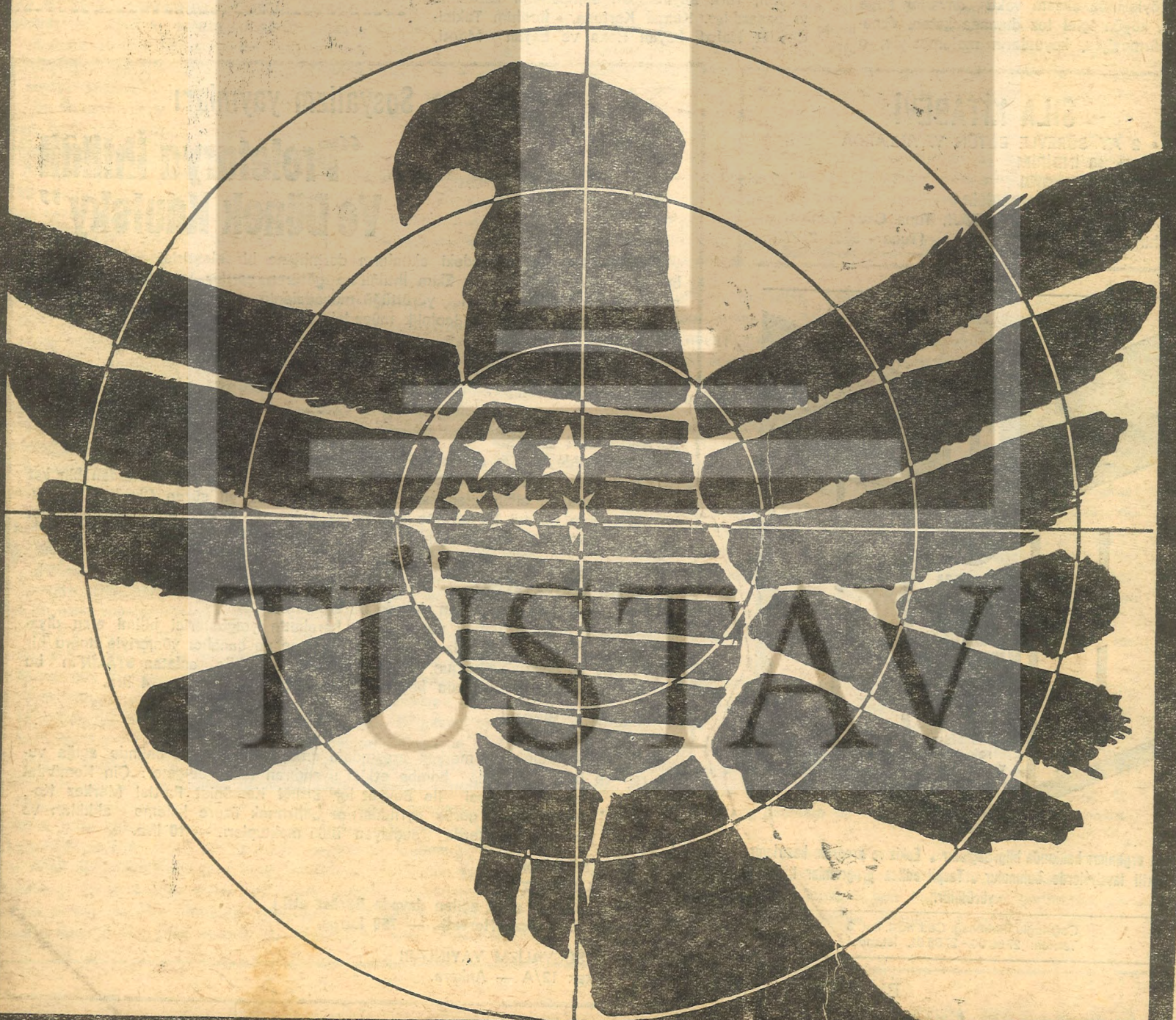

TÜSTAV SÖZGÖZÜ

8 NİSAN 1969
FİYATI 125 KURUŞ
YIL : 2 SAYI :

73

**amerika yunan
işgalini
nasıl destekledi!**

“Arnavutluk sen bir çiçeksin”

Arnavutluk Halk Müziği ve Dansları Ekibinin İstanbul ve Ankara'daki gösterileri büyük ilgi gördü. Topluluk, göz dolduran bir koreografi ve özenle hazırlanmış giysileriyle Arnavutluk halk türkülerini ve oyunlarını başarıyla takdim etti; onbinlerce seyircinin candan alkışlarını topladı.

Gösterilerin tümü, Arnavut folklorunun su katılmamış birer örneğiydi. Ama özellikle geleneksel Arnavut halk türkülerinin ve halk oyunlarının muhtevası, başka dağlık ülkelerin folkloruna benzeyebileceği kadar, bizim doğu Anadolu folkloruna da benziyordu. Muhtevadaki bu yakınlığı tabii ki doğal şartları halklar üzerindeki etkisine bağlıyoruz. «Kartal Dansı» ilginç bir tesadüf, Bingöl yöresinde oynanan bir oyundur. Dağ insanının bir «kartal oyunu» yaratmasını aslında rastlantı olarak görmemek gerek. «Girakostro dağlara çevrili», «Korap çobanı dansı» gibi halk sazları eşliğinde oynanan oyunları seyrederken, hep bu gerçeği hatırladık. Hele, dağ köylerinde akşam vakti davarlar köye dönerken, köyün içini toz dumana katan, danelerin böğürmesiyle, koyunların melemesiyle, o

mahzun, o içli havayı yansıtan «Güneş batarken» adlı türküyü dinlediğimiz sırada, Ankara'nın doğu Anadolu'ya bu türküden de uzak olduğunu düşünmekten kendimizi alamadık. Halk sanatçısı Cevdet Hafızı, herhalde «Dağların neşesi» adlı türküyü sürekli alkışlar sonunda tekrarlamak zorunda kaldı.

Topluluğun yirmisekiz ayrı gösterisinde muhteva bakımından dikkatimizi çeken başka bir taraf da, devrimin folklorla kaynaşmış olmasıydı. «Kooperatif bugün bayram yapıyor», «Demiryolunda buluşalım», «Çalışıyoruz ve mutluyuz» adlı gösteriler, Arnavut folklorundaki çağdaş insancıl öğeleri Türk seyircisine çarpıcı bir biçimde sundu. Koronun iççe ettiği «polifonik bir türkü», Ankara'da Selim Sırrı Tarcan salonunu dolduran binlerce seyircinin alkışlarıyla sık sık kesildi.

Sanatçılar gerek ekip olarak ve gerekse ferdin, Türk seyircisinin sempatisini kazanmayı başardılar. Kemal Kertuşa, İbrahim Tukiçi, Cevdet Hafızı, bayan Hoxa ve bayan Miloti,

halklar arasında daima başarı kazanacak değerli solistler olduklarını ispat ettiler.

Türk - Arnavut kültür ilişkilerinin ürünleri olan bu çeşit ziyaretlerin yararını belirtirken, yazımızı bir Arnavut halk oyununu anarak bitirelim:

«Arnavutluk, sen bir çiçek bahçesisin.»

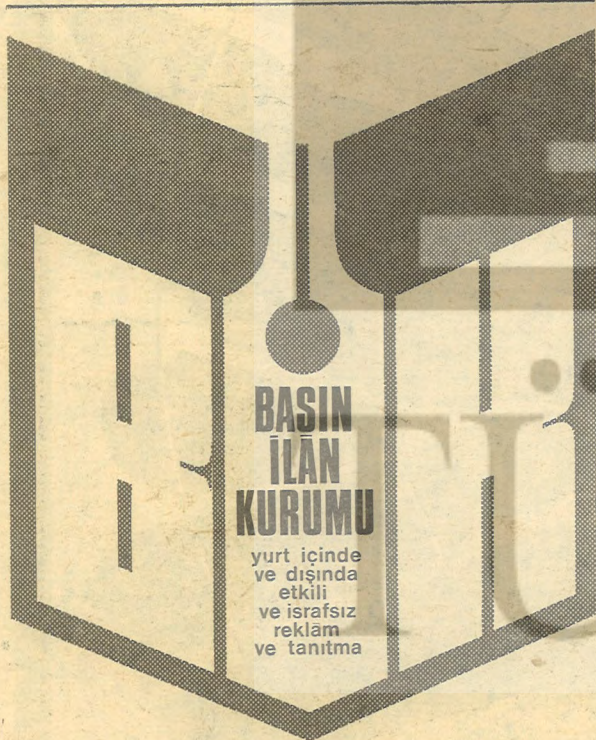
Dergimiz, baskının yapıldığı matbaa ile son anda çıkan anlaşmazlık yüzünden geç yayınlanmıştır. Büyük imkânsızlıklar içinde çıkan dergimizin zaman zaman karşılaştığı bu güçlükleri yenmek, çoğu zaman olağanüstü çabalara ve mali zorlamalara sebep olmaktadır. Okurlarımızın bu noktaları gözönünde tutarak gecikmeyi mazur göceklerini umuyoruz.

Saygılarımızla.

SILA KİTABEVİ

- 2 AY SÜREYLE BÜTÜN YAYINLARDA
- % 10 İNDİRİM
- TEKSİR KÂĞIDI
- ÖDEMELİ GÖNDERİLİR

Adres : TÜRK - İŞ PASAJI, Tuna Cad. Yenişehir - Ankara (Tuna - 965) 2197

Yayın organları hakkında bilgi sağlanır * Eskiz ve program hazırlanır Objektif tavsiyelerde bulunulur * Tespit edilen programlar titizlikle yürütülür.

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no. 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

Basın (60405/151)

Bilim ve Sosyalizm yayınları

“Proletarya İhtilâli Ve Dönek Kautsky”

Sosyalist hareket içindeki akımların derinliğine bir eleştirisi olan LENİN'in bu ünlü eseri, onun, Büyük Ekim İhtilâli'ne götüren şartlar içinde ve ihtilâl döneminde oportünizmle karşı yürüttüğü mücadelenin, sosyalizmin tarihinde kesin rol oynayan çetin bir ideolojik mücadelenin ürünüdür. — 10 lira.

- «KOMÜNİST MANİFESTO»
(Toplatıldı, davalı.)
- «YAŞASIN HALK SAVAŞININ ZAFERİ»
(142. maddeye göre açılan davada beraat etti.)
Çin liderlerinden LIN PIAO, bu eserinde, çağımızın nükleer silâhlardan bin kat daha güçlü bir silâhi olan halk savaşı teorisini, 22 yıl süren Çin halk savaşının zengin deneyi ile birlikte ele alarak anlatıyor. Eser, emperyalizme karşı mücadelede, bir bakıma Çin'in resmî görüşünü yansıtmaktadır. — 4 lira.
- «DİYALEKTİK VE TARİHİ MATERİYALİZM»
(142. maddeye göre açılan davada beraat etti.)
Marksist teorinin temeli ve sosyalist hareketin yol gösterici bilimi olan diyalektik ve tarihi materyalizmi, herkesin en ince ve canalcı yönleriyle doğru bir şekilde öğrenmesine uygun, son derece sade bir dille anlatan STALİN'in bu eseri, bilimsel sosyalizmin başlıca el kitaplarından biridir. — 4 lira.
- «PEKİN MOSKOVA ÇATIŞMASI»
İki büyük komünist merkez arasındaki anlaşmazlığı dünya önünde açığa vuran ve bütün dünyada bomba etkisi uyandıran tarihî belgeler: Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi ile Sovyet ler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin, ideolojik görüş ayrılıklarını belirtmek üzere kaleme aldıkları ve birbirini en ağır biçimlerde suçlayan ünlü mektupları. — 10 lira.
- «DÜN KÖLEYDİK BUGÜN HALKIZ»
(142. maddeye göre açılan davada beraat etti.)
Yazan: G. Palocz Horvath. — 750 kuruş.

BİLİM VE SOSYALİZM YAYINLARI
22 nci sokak 12/A — Ankara.

başyazı ●

"Kanun diye, kanun diye, kanun tepelendi !

İlk başarılı millî kurtuluş mücadelesi sonunda tarih sahnesine çıkan genç Türkiye Cumhuriyeti'nin Kemalist devrimler döneminde devrimci güçler egemen durumdaydı. Fakat daha o zamandan karşı devrimin tohumlarını bulmak mümkündü. Sonra zamanla karşı devrim gittikçe kuvvetlendi, 1942 - 1945 yılları, devrim - karşı devrim için bir dönüm noktası oldu. 1950 seçimleriyle de, çok partili düzen, batı tipi demokrasi edebiyatına rağmen iktidar karşı devrimci güçlerin eline geçti... Bundan sonraki dönem, «Nurlu ufuklar» edebiyatının altında Türkiye'nin emperyalist sistem içinde bağımlı bir ülke durumunu hazırlayan ve perçinleyen gelişmeler gösterdi. Bu dönem memleketin parsel parsel satıldığı dönemdir.

27 Mayıs, bu kötü gidişe, asker - sivil aydın zümrenin, kısa bir süre için de olsa «dur» deyişi oldu. 1950 - 1960 yıllarında D.P. yönetiminin baskısına karşı verilen mücadele, bu dönemdeki CHP muhalefetinin de savunuculuğunu yaptığı, ispat hakkı, hakim teminatı vs. gibi demokratik haklar ve özgürlükler, hukuk düzeni kavramlarının hazırladığı bir ortamda, 1961 Anayasasında ifadesini buldu ve 27 Mayıs Anayasası Türkiye'ye demokratik bir ortam getirdi. «Anayasa'ya hayır'da hayır vardır» sloganıyla siyaset sahnesinde atılan DP miras-yesidi AP. bile, Anayasanın savunuculuğunu kimseye kaptırmak istememiştir. Elbette ki yorumunu kendi anlayışına göre yapmak üzere... Bununla birlikte iktidar, resmî beyanlarında daima «hukuk düzeni» nakaratını tekrarlamış, daha ilk günlerinden kendilerine «eşkiyalık» vasfını kazandıran işlemlere giriştiği, kanun dışı ve anti-demokratik bir tutum içinde bulunduğu, meclisler bastığı, namuslu vatandaşları yerlerinden ettiği, vb. vb... halde, resmen suret-i haktan görünen zorunluluğunu duymuştur.

Ama AP, seçim arifesi şu son günlerde, baskı kampanyasına daha bir hız vermiştir. «Kanlı pazarlar» tertipleniyor, eli sopalı saldırganlar sere serpe ortalıkta dolaşırken, devrimci gençler tutuklanıyor. Gerici ve ümmetçi güçler, zorbalara, AP. nin antidemokratik vurucu kuvvetlerini teşkil ediyorlar. Siz istediğiniz kadar bağırıp çağırın: «fikir suçu olmaz! Fikirle suç bir araya gelmez!» diye... Kitap toplanmaların, yazar tutuklamaların ardı kesilmez oldu. Batı demokrasisi edebiyatı bir yandan süredursun, demokratik özgürlüklerden, vatandaş olma hakkından yoksun milyonlarla alay edercesine bildiğini okumaktadır AP. Şanları (!) ayyuka çıkmış sözde bilirkişilerin ısmarlaması ve düzmece raporlarıyla insanlar özgürlüklerinden edilmektedir. Elde mevcut anti-demokratik kanunlar yeterli değilmiş gibi ortadan kaldırılmasına onca çalışılan Anayasa'yı - güya - koruma bahanesiyle yeni baskı tertipleri tezgâhlanıyor. Bilim adamları, hukukçular tehlikeyi belirtmişlerdir. AP. Kanunsuzluğa Kanunî (?) bir gerekçe yakıştırma çabası içindedir.

Beri yandan Türkiye, devrimci ortam bakımından hızlı bir gelişme döneminde bulunuyor. Halk, eşyanın durumunu anlamaya başlamış, davasına kendisinin sahip çıkması gereğinin bilincine varmıştır. Dün herkesi şaşırtan, hattâ ürküten konular, bugün ülkenin en uzak köşelerinde bile günlük sohbetler haline gelmiştir. Halkımız artık emperyalizmin sömürsüne ve anti-demokratik gidişe son vermek istiyor. Bir buçuk yıl önce atılan «Tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye» sloganı yığınların malı olmuştur bugün. Millet, yürek dolusu, ağız dolusu bağılıyor «Bağımsız Türkiye» diye. Bütün toplantılarda, mitinglerde, yürüyüşlerde söze, «Bağımsız ve demokratik Türkiye diye başlanmakta ve bitirilmektedir. Oysa ne görüyoruz? Bugün kimsenin paylaşamadığı bu şiarın savunucuları, örneğin bir M. Belli, takibata uğramakta, hakkında sayısız davalar açılmaktadır.

Adalet Partisi, ta başındanberi gerçek sosyalist devrimcileri yasa dışına itme çabası içindedir. Ötedenberi, DP. ağabeyinin NATO'ya kabulünü sağlama sırasında o kadar başarıyla kullandığı örneği tekrarlamak, toplu bir sansasyon tutuklamasına girişmek için yanıp tutuşmaktadır. Elhak, sağdan soldan da birçok yardımcı bulmuştur. Ama ortam o ortam değildir. Bugünün Anayasası demokratik özgürlükler, burjuva anlamda bile olsa demokratik özgürlükler için mücadeleye

yeteri kadar imkân vermektedir. Ve hiçbir anayasanın millî bağımsızlık mücadelesini yasaklayacağı düşünülemez bile. Artık iktidar çevrelerinin bile varlıklarını ve ele alınmaları gereğini kabul etmek zorunda kaldıkları ikili anlaşmaların, adı «üs» de olsa, «tesis» de olsa, Amerikan kurumlarının herhangi iki ülke arasındaki eşit ve dostça ilişkilerle bağdaşmayacak nitelikte oldukları, bütün örtbas etme çabalarına rağmen herkesçe bilinen bir gerçek olmuştur. O halde millî bağımsızlık için, demokratik haklar için mücadele, şu yukarıda özetlemeye çalıştığımız durumdan dolayı önce bir görevdir, sonra da bir hak, hem anayasal, hem de evrensel anlamda insanî bir haktır!...

Ve işte «Bağımsız ve Gerçekten demokratik Türkiye»nin savunucuları böyle meşru, böyle hukukî, anayasaya ve memleketimizin kanunlarına sapına kadar uygun bir eylem içindedirler; ve bu inanç ve fikirlerini söylemek ve yazmak da Anayasa'nın kendilerine tanıdığı bir hak ve ayrıca yurtsever olmanın yükümlü kıldığı bir görevdir. O halde karşı güçlerin bu telâşlı neden? Yurtseverlik görevini yapandan hesap sormak niye? Ve kimin adına? Bu, önemle üzerinde durulması gereken bir konudur.

Evet, sözünü bile duymak istemedikleri bağımsız ve demokratik Türkiye uğruna mücadelenin böyle çığ gibi genişlemesi, işbirlikçi çevrelerin keyfini kaçırmaktadır. Onun için de «delirmişler» deyimine pek yakışan kanun dışı bir tutum içindedirler. Mihri Belli'nin ve daha birkaç devrimcinin şahsında mahkûm etmek istedikleri bu mücadeledir. Yanlış bir hesap. Mihri Belli bu toprakların adamıdır. Ve onu yetiştiren bu halk, başka devrimciler de yetiştirmiştir ve yetirtmektedir. Hiçbir zaman bütün devrimcileri susturmak da mümkün değildir. Tarihin akışı durdurulamaz. Ve hiç bir karşı-devrim süregitmez. Gelecek her zaman için ilerici güçlerindir. Ne yazık onlara ki, yaşantılarını tarihin gidişine uydurmazlar ve tarih tekerleğine çomak sokmaya özenmek gibi gafil bir tutum içinde bulunurlar; çarkın onları içine alıvermesi kaçınılmazdır.

Mihri Belli'nin Marksist, sosyalist bir devrimci oluşu, karşı-devrimcilere, onun kişiliği ve geçmişi hakkında kapalı kapılar ardına yapılan gizli ifşaatlar dosyalar dolusu belgeler (?) sayesinde karanlık niyetlerini kolaylıkla gerçekleştirebilecekleri umudunu veriyor. AP, demokrasi ve hukuk düzeni endişesiyle ve çok partili düzen uğruna iktidarı kendi eliyle karşı devrime teslim eden çevrelerde ve genellikle demokrasiden yana güçlerde Mihri Belli aleyhinde bir ortam yaratıp bir «art niyet» fobisi uyandırarak kendi hukuk dışı eylemlerine destek ve suç ortağı aramaktadır. Yeni bir komünizm heyulâsı uyandırılmak isteniyor. -Anti-komünizm silâhına baş vurmamış bir faşizm görülmüş müdür?- Ona buna kulp takmaya çalışılıyor. Ve bu gülünç kulp, millî bağımsızlıktan yana olmak, Türkiye'yi gerçekten demokratik bir ülke haline getirmeyi istemektir... başka mevcut kulp yoktur. Bugünkü güçler dengesinde, böyle yüzkırtarıcı bir tutumla resmen ortaya çıkmaya imkân olmadığına göre, hukuk dışı davranışları uygulamak, AP. için mukadderdir.

O halde demokrasiden yana güçler bu oyunu yutacak ve buna âlet olacak mıdır?

Bugün Mihri Belli için uygulanmak istenen bu hukuk dışı işlem, başından önüne geçilmezse, yarın başkalarına, giderek, tüm namuslu demokratları da kapsıyacak biçimde sırasıyla uygulanacaktır. Bundan hiç şüpheleniz olmasın. İnsan bir kere bağımsızlığı suçlamak gibi ters bir bilinçlenme içine düşmeye görsün. Hele bir anti-komünizm silâhi işlemeye, her yerde bir komünist keşfetme -ve tabii ihbar etme- çabası hızlanmaya başlasın da bakın görün memleketin demokratik(!) halini...

O halde hukuk dışı gidişe ve faşizme dur demek, bütün vatandaşların, demokratik ve devrimci güçlerin görevidir. Bu güçler bu görevi yerine getireceklerdir. Türkiye tam bağımsız ve gerçekten demokratik olacaktır, hepimizin, bütün namuslu ve yurtsever vatandaşların çabasıyla!

olaylar

Boğaz köprüsü yabancılara satıldı

Seçim düzeyine girildiği şu sıralarda, Morrison - Knudsen şirketinin AP işbirlikçi yöneticileri ile tezgâhladığı İstanbul Boğaz Köprüsü tuzağının malî hazırlıklarına büyük bir hız verilmiştir.

AP'nin yabancı sermaye hayranı Devlet Plânlama Müsteşarı Turgut Özal başkanlığındaki heyet, geçen hafta Lüksemburg'da Boğaz Köprüsü'nün finansmanı için kurulan **Asya-Avrupa Köprüsü Finansman Sendikası**'nın ikinci toplantısına katılmış bulunuyor. Toplantıda, Finansman Sendikası, prensip itibariyle finansmana katılmaya karar vermiş ve anlaşmalar tamamlanma safhasına gelmiştir.

Toplantıda varılan prensip anlaşmasına göre, dış finansmanı karşılayacak beş Avrupa ülkesi ile Japonya'dan kurulu Finansman Sendikası ile Avrupa Yatırımlar Bankası, 80 milyon dolarlık kredi verecektir. Özal heyeti, finansman kredisinin % 4 faiz ile 20 yıl vâdeli olarak verileceği

ümidini açıklamakla yetinmiştir. Tabii bu bir ümittir. Yabancıya el açan, sadaka ile yetinmek zorundadır. Turgut Özal'ın prensip anlaşmasında kabul ettiği noktalar, sömürücü dış sermayeye büyük tavizler verecek niteliktedir. 80 milyon dolarlık dış kredinin büyük kısmının, dışarıdan getirilecek çelik asma köprü için gerekli makine ve teçhizata sarfedileceği anlaşılmaktadır.

80 milyonun geri kalan kısmı da yabancı firmaların giderlerini karşılamakta kullanılacaktır. Sözün kısası, emperyalizmin ekonomik örgütü olarak Finansman Sendikası, Boğaz Köprüsü için yardım kisvesi altında, istediği şartlarda kendi teçhizatını ve hizmetini Türkiye açık-pazarına dayatmaktadır ve AP işbirlikçi iktidarı bunu haysızca kabul etmektedir. Türkiye'nin yüklendiği 80 milyon dolarlık iç finansman ise, Türkiye'de alınacak malzeme ile işçi giderlerine ve arsa spekülasyonunun şişirdiği istismlâklere ödenecektir. Malzeme ve istismlâk tutarları, yerli özel sektöre hazırlanmış sömürü payıdır.

Morrison - Knudsen firmasının AP yöneticileri ile tezgâhladığı Boğaz Köprüsü tuzağı, yabancılara malî görüşmelerde iyice kendini belli etmiştir. Morrison şirketinin eski Türkiye Baştemsilcisi Demirel, seçimlerde «eserlere eser katacağız» propagandasıyla partisine kazanç

Türkiye Petrol Derneği kuruldu Hedef yabancı petrol şirketleri

rolü kullanmaktadır.

Bugün için petrol meselesi toprak reformundan bile daha önemlidir. Zira emperyalist devletlerin Türkiye'deki bir komisyondan başka birşey olmayan temsilcileri vasıtasıyla ona kapitalimiz, yahut milli gelirimiz dışarıya aktmaktadır.

Türkiye'nin petrol istihsalı senede 3,5 milyon tondur. Petrol ihtiyacımızın karşılanması için senede 50 milyon dolarlık bir döviz kaybımız oluyor. Oysa Türkiye'nin yeraltı petrol kaynakları tüketimimizi karşılar fakat belirli sahaların ruhsatları Mobil, Şel ve BP'nin elindedir. Bunlar ise Orta Doğu'daki çıkarları öyle gerektirdiğinden ellerindeki sahaları kasten değerlendirmemektedirler. Türkiye petrol dairesi bu yüzden Mobil'in 4 kuyusuna el koydu.

6 milyon metreküp olan yıllık tüketimimizin 4 milyon metre küpünü Mobil, Şel, BP ve TP satmakta 2 milyon metrekübünü ise milli kuruluşumuz olan Petrol Ofis satmaktadır.

Yabancı şirketler bu satıştan yılda yarım milyar lira kâr elde etmektedir. Buna karşılık Petrol Ofis'in kazancı 60 milyon liradır. Petrol Ofisin 1200 adet istasyonu vardır ve bunlar tüketimi karşılar. Fakat yabancı şirketler, yabancı sermayeyi teşvik kanununu, reket alanında kullanmaktadır.

Halkımızın anti - emperyalist ve demokratik mücadelesi hergün biraz daha gelişmekte ve yeni düzeylerde örgütlenmektedir. İşbirlikçi çevrelerin baskı metodları, yurtsever halkımızın milli bağımsızlığını koruma ve emperyalizmi bütün ilişkileriyle koruma azmini kıramamaktadır. Ülkenin her yerinde emperyalizme ve onun en büyük müttefikli toprak ağalığına karşı mücadele için yeni örgütler kurulmakta, bu örgütlerin her biri emperyalizmin türlü sömürü araçlarına, türlü sömürü ilişkilerine amansızca saldırmaktadırlar.

Bu gelişen mücadele, emperyalizmin Türkiye'de sonunun yaklaştığını haber vermektedir.

İzmir'de, emperyalizmin en büyük sömürü şebekelerinden biri olan yabancı petrol şirketlerine karşı ilk örgütlü mücadele adımı atılmıştır. TÜRKİYE PETROL DERNEĞİ, milli petrol davamızı savunmak üzere kurulmuş ve mücadeleye başlamıştır.

Dernek başkanı İlhami Binicioğlu yaptığı basın toplantısında şu bilgileri vermiştir:

«Petrol konusunda yabancı şirketlere verilen imtiyazlar bir kapitilasyon niteliğindedir. Bir memleket toprak bütünlüğünün yanısıra iktisadî bağımsızlığını sağlayamamışsa gerçekten bağımsız değildir.

Amerikan emperyalizmi milli kurtuluş savaşını vermiş ülkelerde en büyük silâh olarak pet-

İlerici gençliğin kanı pahasına sularından emperyalizmin donanmasını kovduğu Boğaz'da emperyalizme bir asma köprüler şantiyesi kurmaya izin vereceğini sanmak budalalıktır. Yolsuzluğa, gecekonduya, sefaletle terkedilen emekçi halkın bir Boğaz Köprüsü Kartpostalı ile ilelebet avutulacağını sanmak ta budalalıktır.

sağlama hesabı peşindedir. Yabancı dostlar da güzelim İstanbul Boğazında bir asma köprüler şantiyesi ile yeni bir sömürü alanı sunulacaktır. Boğaz Köprüsü 28 Haziran'da ihale edilecek ve seçime birkaç ay kala temeli atılacaktır.

Hatırlanacağı gibi, TÜRK SOLU, yabancı firmalara işi verecek tarzda Asma Köprü ihalesinin daha DP zamanında 1960 yılı Şubatında yapıldığını ve 27 Mayıs Atatürkçü yumruğu ile bu işin DP'nin kursağında kaldığını geçen yıl açıklamıştı. Yine TÜRK SOLU bu işin, üç beş milyarlık ölçülebilecek bir maddî sömürü alanı olarak kalmıyacağını, İstanbul Nâzım Plânı hazırlanmadan yapılacak bir Boğaz geçidi, pahası rakkamla ifade edilemeyecek en büyük tabiat değerlerimizden biri olan İstanbul Boğazını mahvedeceğini yazmıştı.

İlerici gençliğin kanı pahasına sularından emperyalizmin donanmasını kovduğu Boğaz'da emperyalizme bir asma köprüler şantiyesi kurmaya izin vereceğini sanmak budalalıktır. Yolsuzluğa, gecekonduya, sefaletle terkedilen emekçi halkın bir Boğaz Köprüsü Kartpostalı ile ilelebet avutulacağını sanmak da budalalıktır.

Alacakaptan'ın konferansı

Önceki hafta Cumartesi günü, 27 Mayıs Millî Devrim Derneğinde, Hukuk Fakültesi Dekanı Profesör Uğur Alacakaptan, «Anayasa ve Nizam Tasarısı» konulu bir konferans vermiştir.

Birçok 27 Mayısçıının ve yüzlerce dinleyicinin izlediği konferansta Prof. Alacakaptan, kelimenin gerçek anlamıyla «demokrat» olduğunu öne sürdüğü görüşleriyle kanıtlamış, konuşmayı dinleyenlerin geniş ilgisini toplamıştır.

Konuşmasına «düşünce özgürlüğü» konusundan giren konferansçı, «Fikir» ve «suç» kelimelerinin yanyana getirilmesini anlayamadığını belirterek, «fikir, sadece yanlış olabilir; yanlışlığın ötesinde fikrin zararlı olabileceği düşünülemez» demiştir. 141. ve 142. maddelerin 20 yıldan beri değişmediğini, ama 1961 anayasasının fikir özgürlüğü açısından değişiklik getirdiğini söyleyen Alacakaptan, Tedbirler Kanunu'na da değinmiş ve «bu kanunun değiştirilmesi zamanının geldiğini» söylemiştir.

Konferansın ilk bölümünde Anayasamızın özüdeki fikir özgürlüğünü açıklayan Alacakaptan daha sonra Adalet Partisi tarafından hazırlanan Anayasa Nizamını koruma Kanun Tasarısının maddeleri üzerinde durmuştur. Tasarının birinci fıkrasındaki «sınıf ve zümreleri birbirine düşürmek» sözlerinin düşünce hürriyetini ortadan kaldırmak fırsatını sağlayacağını belirterek özetle şunları söylemiştir:

«Baskı guruplarının öne süreceği görüşleri engellemek, ancak faşist rejimin anlayışına sığar. Demokrasiyi demokrasi yapan, seçimler ve parlamento değildir. Demokrasiyi demokrasi yapan baskı guruplarıdır.

Bence Nizam Kanunu şudur: Çaykovski'den söz açınca bir kişiyi mahkûm etmek veya etmemek mümkündür. 19. yüzyılda yaşamış olan müzisyen Çaykovskiden bahsedince suç olmayacak, ama komünist bir ülkenin vatandaşı olan futbolcu Çaykovski'den bahsedince suç olacak! Tasarı bunu sağlıyor...»

Görünüşe göre, Hacettepe Üniversitesindeki durum, Rektör sorunlara çözüm yolu bulana dek sürecektir. Öğrenciler bu durumun tek sorumlusu olarak İhsan Doğramacı'yı göstermekte ve son çare olarak rektörlüğü işgal etmeyi düşündüklerini söylemektedirler.

olaylar

Derneğimizin amacı Türk Petrol bayileri arasında bir dayanışma sağlayıp onların yabancı şirketlerle satış alanında rekabet edebilmelerini sağlamaktır. Örgütlenme çabalarımız birinci planda Petrol Ofis bayilerini kapsamaktadır. Bunun dışında halkımızı, şoförleri yabancı petrole boykot yapmaya davet edeceğiz ve Petrol meselesindeki gerçeği bıkmadan teşhir edeceğiz. Bunlar önümüzdeki pratik yollardır. Bunun dışında genel amacımız milli bir petrol kanunu'nun çıkmasıdır. Zira iktidarların bu kanunlarla meseleye radikal bir çözüm getireceğini sanmıyoruz.»

Dernek başkanı İlhami Binicioğlu basın toplantısını bitirirken. Örgütlenmelerinin bilhassa Türk petrol bayileri arasında süratle devam ettiğini ve yakında İstanbul şubesinin açılacağını sözlerine ilâve etmiştir.

Hindistanda Batı Bengal seçimlerini birleşik cephe kazandı

Hindistanda Şubat ayında yapılan 4 özel eyalet seçiminde Batı Bengal'de seçimi Birleşik Cephe adayları kazanmıştır. Hindistanın en büyük ağır sanayi kompleksine sahip olan Batı Bengalde ayrıca Hindistanın en büyük limanı Kalküta'da vardır. Batı Bengaldeki seçim sonuçları iktidar partisi olan kongre partisini ve Başbakan Indra Gandhi'yi şaşkına çevirmiştir. Batı Bengal Tibet Halk Cumhuriyeti ve Doğu Pakistanla komşu olduğu için buranın asker zoru ile yola getirilmesi zordur. Ayrıca Batı Bengaldeki Birleşik Cephe yetkilileri, 1967 yılında merkezi hükümetin anayasayı bir yana bırakarak yaptığı şekilde bir yeni darbe hareketine karşı uyanık bulduklarını belirtmişlerdir.

Hindistanın Batı Bengal'den başka Güney Kerala eyaletinde de Komünist Partisinin önderlik ettiği bir koalisyon iktidardadır. Güney Kerala eyaleti ile Batı Bengal yönetimlerinde koordinasyonu sağlamak üzere temaslara yapılmaktadır.

Hacettepe Üniversitesinde neler oluyor

Yirmi gün kadar önce, Hacettepe Üniversitesinin 2200 öğrencisini içine alan Temel Bilimler Yüksek Okulu ile Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi, Fen ve Mühendislik Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültesinde boykot başlamıştır. Direniş komiteleri, dileklerini Rektör İhsan Doğramacı'ya

iletterek bir an önce idareyle görüşmelere oturmaya hazır olduklarını beyan etmişlerdir. Öğrencilerin istekleri arasında Barış Gönüllülük müzakereye oturması üzerine, 5 öğrenci Rektörünün üniversite ile ilişkilerinin kesilmesi, üniversitenin millî bir nitelik kazanması, halka dönük eğitim yapılması gibi köklü dilekler de vardır. Üniversite Rektörü İhsan Doğramacı, boykottaki 3000 öğrenciyi umursamadığı gibi, boykot yapan bütün öğrencileri okuldan atmak şeklinde gülmüş iddialar ileri sürmüştür. Doğramacı bu tür tehditlerin yanı sıra, öğrenciyi öğrenciyeye kırdırmak için bir takım tertipler de hazırlamış, kendisini destekleyen Tıp Fakültesi öğrencilerini boykotçu öğrencilere saldırtmaya kalkışmıştır. Bu durum öğrencinin büyük nefretini kazanmış ve İhsan Doğramacı üniversite içinde modern derebeyi ilân edilmiştir. Rektörü protesto etmek amacıyla da 100 e yakın öğrenci, rektörlüğün önünde oturma grevi yapmıştır. Üniversite içinde tansiyonun yükselmesi ve modern derebeyi Doğramacı'nın 3000 öğrenciyi düşman ilân ederek tutumunu protesto etmek amacıyla süresiz açlık grevine başlamıştır. Bu grev Rektör sorunlara kesin çözüm yolu bulana dek sürecektir. Açlık grevine katılan öğrenciler şunlardır: Nuretin Öztürk, Necdet Sütsangi, Hakan Tekinalp, Mehmet Üner, Cemal Türk.

Görünüşe göre, Hacettepe Üniversitesindeki bu durum, Rektör sorunlara çözüm yolu bulana dek sürecektir. Öğrenciler bu durumun tek sorumlusu olarak İhsan Doğramacı'yı göstermekte ve son çare olarak rektörlüğü işgal etmeyi düşündüklerini söylemektedirler. Üniversitedeki bir çok öğrenciyle konuşan muhabirimiz öğrenciler rektörün mutlaka istifa etmesi gerektiğini ve yöneticiler arasında öğrenciden yana tek kişi olan Dr. Nusret Fişek'in bu göreve gelmesi gerektiğini beyan etmektedirler. Bugün Hacettepe'deki temel slogan «Doğramacı İstifa» dır.

Dün, bugün, yarın tartışması

13 Nisan Pazar günü, Ankara'da Dil Tarih Coğrafya Fakültesi konferans salonunda «Dün, Bugün, Yarın» konulu tartışmalı bir toplantı yapılacaktır. Tartışmaya İlhan Selçuk, Prof. Muammer Aksoy, Kadri Kaplan, Uğur Mumcu, Çağlar Hıpcak katılacaklardır. Konusu ve konuşmacıları bakımından tartışmanın hayli ilgi toplayacağı gençlik çevrelerinde belirtilmektedir.

ayıkla pirincin taşını

Aman

Millî Eğitim Bakanı, Amerikalı uzman kullanıyor diye sayın Sunay'a şikâyet eden gençlere:

«Aman ne yapıyorsunuz!» diyecek oldum, «Ya Amerikalılar da kızıp bizim doktorlarımızı, mühendislerimizi geri gönderirlersee!.. Bu sefer de onlardan uzman yerine yardım istemek gerekmez mi, gelenlerin aylıklarını verebilmek için!..»

«Oooo!..» dediler, «On beş, yirmi, uzman'ın aylığıyla, beş bin doktorla iki bin mühendise aylık değil, yıllık verilir! Hele bi kızsınlar!..»

Seçimlik resim

Demirel'in Amerika'da Nixonla çektiği resmi gördünüz mü? Sükan'ın gülcükleri çok sönük kalır sayın Başbakanımızın gülcüklerinin yanında.

İnsan unutuyor Demirel'in ne iş için Amerika'ya gittiğini! Resme bakıp bakıp ta insanın soracağı geliyor:

«Düğünden mi geliyorsun, cenazeden mi? diye.

Ama hiç fark etmez! Başbakanımızın Tür

● rifat ilgaz

kiye'de düğünden geldiğini de gördük. Yalnız sunu üzümlere belirtebiliriz:

Johnson'la da bir resim çektiymişti sayın Demirel dört beş yıl önce... O resim kol kola idi, bu resim el ele. Johnson'la olan resim, «Hoşgeldin»likti... Bu seferki bir uğurlama resmi. Gazetenin sekreteri bile bunun farkına varmış ta resim altını şöyle yazmış:

Satan satana

Sorarlardı ağabeylerimiz okulda:

«Bir kilo pamuk mu ağırdır, bir kilo demir mi?» diye.

Puanı karşı kulübedekine kaptırmak istemeyen bir yarışmacı atılımı ile hemen verdirdik cevabını:

«Demir!»

İkisi de birbirine eşit olsa bile yıllardan sonra öğreniyoruz ki, bir kilo pamuk, yerine göre gene bir kilo pamuktan çok daha ağır çekermiş! Bu bilgimizi de özel sektörümüze borçluyuz!

Üzüm yerine gübreden, incir yerine yağın çivisinden, zeytinyağı yerine makine yağından sonra pamuk yerine de tuz!

Satsınlar bakalım!

Yalnız memleketi biz kalkındırıyoruz diye çalım satmasınlar!

İşçiler devrimcilik ticaretine karşı çıkıyor!

«...Amerikanvari profesyonel sendikacılık düzeninin kalıpları, henüz devrimci sendikaların tüzüklerinden çıkıp gitmiş değildir. İlkeler bölümlerinde edilen bütün parlak laflara rağmen sendikaların yapısını belirleyen bölümler titizlikle muhafaza edilmekte ve bu tutum, sol kadroların ancak bu yolla başta kalabileceği gerekçesiyle mazur gösterilmek istenmektedir.

TÜRK SOLU'nun 9 Ocak 1968 tarihli 8. sayısında DİSK için şunlar söyleniyordu:

«... Türk sendikacılığında DİSK'le yeniden başlayan sol hareket, beklenen olumlu sonuçlara ulaşmakta geç kalmaktadır. Bunda devrimci adını almakla her şeyin biteceğini sananların rolü büyüktür. Böylesine biçimciliğe kaçanlar etraftan da oldukça büyük destek görmekteyiz. Oysa Türkiye'de gelişmekte olan devrimci hareketin önderliğini yapması beklenen işçi sınıfını bilinçlendirme ve örgütlenme işinde büyük olanaklara sahip olan Sendikaların süratle devrimci karaktere sahip olmaları ve bu görevlerini yerine getirmeleri gerekmektedir...»

«... Amerikanvari profesyonel sendikacılık düzeninin kalıpları, henüz devrimci sendikaların tüzüklerinden çıkıp gitmiş değildir. İlkeler bölümlerinde edilen bütün parlak laflara rağmen sendikaların yapısını belirleyen bölümler titizlikle muhafaza edilmekte ve bu tutum, sol kadroların ancak bu yolla başta kalabileceği gerekçesiyle mazur gösterilmek istenmektedir. Fakat bu arada etkili bir bilinçlendirme çabası da olmadığından bu mazaretin ne kadar devam edeceği belli değildir.»

DİSK'i kurmakla işçi sınıfının devrimci hareketinin tepesine çöreklenebileceklerini umanlara ilk uyarıydı bu...

Ancak bu uyarının etkili olması elbette mümkün değildi. Çünkü DİSK yöneticilerinin başta kalabilmeleri, kurdukları bu anti-demokratik düzene bağlıydı.

Koltuklarının etrafına, tüzüklerle, erişilmesi güç, yalçın kaleler çeviren bu sendikacılar, işçi sınıfının devrimci hareketini bu kalelerin yıkılmazlığı içinde kontrol altına almak istiyorlardı. Bu DİSK yöneticileri büyük bir açmazla karşı karşıydılar.

Bir yandan işçi sınıfını uyandırmak, bilinçlendirmek, onları devrimci mücadeleye itmek, diğer yandan da sendika ağalını sürdürülebilmek.

Bu açmaz, pratikte şöyle çözümleniyordu: Lâfta en keskin devrimcilik (!) sendikal eylemde sendika kasasına para getirmediği sürece uzlaşıcılık, politik eylemde pasiflik.

Bu tutumun tüzüklerde yansımaları ise şöyle olmuştuk:

Amaç maddeleri devrimci edebiyatın unutulmaz örneklerini veriyor, sendikaların yapısıyla ilgili yani sendika ağalarının koltuklarıyla ilgili bölümler ise, 1951'den bu yana sürdürülen Amerikanvari sendikacılığın kalıplarını titizlikle muhafaza ediyordu.

Bu durum, bilinçlenen işçi kitlelerinin tepkilerine yol açmakta gecikmedi. Nitekim Maden-İş Sendikası 1. ve 4. Bölge Temsilciliklerine bağlı iş yerleri ve lokal temsilciliklerinde bir kaynaşmadır başladı.

Tabandan gelen işçi önderleri, devrimcilik adı altında yapılan sendika ticaretine şiddetle karşı çıkıyorlardı.

Gebze'de yapılan bir lokal kongresinde, Lokal Başkanı Fazıl Önder, konuşmasına şu cümlelerle başlıyordu.

«İnsanlık tarihi sınıf kavgasından ibarettir. Ekmeği elinde tutanlarla, ekmeğe ihtiyacı olanların mücadelesini somut şekilde görürüz. Kavga bilimsel yoldan, örgütlü olarak yapılır. Tek çıkar yol da budur.

İşçi sınıfının menfaatleri ile kapitalist sınıfın menfaatleri taban tabana zıttır. Adeta bıçakla boğaz arasındaki ilişki gibidir. Bu bilinçle varmış kişiler örgütleri içinde kavgalarını yaparlar. Biz metal iş kolunda çalışan işçiler de, işçi sınıfından yana olan Türkiye Maden İş sendikasında yer aldık.

azıl Önder, daha sonra Maden-İş yöneticilerinin eylemlerinin savundukları ideolojiyle uyumadığını belirtiyor ve şöyle diyordu:

«Felsefeleri eylemleriyle ters düşmektedir. Demek oluyor ki zirvedeki yöneticiler ideolojilerinin eylemini değil, ticaretini yapmaktadırlar. Alt kademe ücretlilerinin sorumsuzlukları, tüm ücretli kadronun üyeler, yani fabrikalarda çalışan bizler tarafından denetlenmemesi sonucu durum anonim şirket manzarası arz etmektedir.

Bu tüccarlara samimi olarak şu uyarıyı kongre huzurunda yapmayı namus borcu kabul ediyoruz ve diyoruz ki...»

Fazıl Önder, burada sendikaların tabanla olan zayıf ilişkisine parmak basarak, yeterince hazırlanmış olmasa da, önemli istekler dile getiriyor:

Söke mitingini Destekleyiniz!

Halkımızın millî demokratik devrim mücadelesi çiğ gibi gelişmektedir. Anadolu'dan gelen haberler köylünün demokratik mücadelesinin her geçen gün yaygınlaştığını göstermektedir. Bugün artık yalnız bir Elmalı'dan, yalnız bir Bafa gölünden bahsedemeyiz. Akhisar köyleri, Gerze köyleri, Atalan, Gölce, Haymananın Culuk köyü ve daha nice-

leri bu mücadelenin en keskin anlarının yaşadığı bölgelerdir. ve önümüzdeki günlerde Söke köyleri de bu mücadeleye katılacaktır. 16 Nisan 1969 günü saat 11 de yapılacak Toprak Reformu ve Emperyalizmle mücadele mitingine Söke köylüleri; gençliği ve tüm tevrimci kardeşlerini davet etmektedirler.

«Çalışmalarımızda sistem değişikliği gereklidir. Tabana dayana uygulama isabetli davranıştır. Kurtuluş ta bu yoldadır. Aksi ise yıkılmaz sanılan efsanelerin ne kadar çürük temeller üzerine oturduğunu gösterecektir.

Kararlar...

1 — Tabanın gerçekten yönetimde söz sahibi olması.

2 — Temsilcilerdeki kayfî çalışmalara son verilmesi.

3 — Kadro yetiştirmek için gerekli seminerlerin bölgelerde açılması.

4 — Sarf evraklarının dikkatlice incelenmesi ve bunların sisteme bağlanması.

5 — Ücretlerde adaletin sağlanması.

6 — Kadroda çalışanların örgütün genel politikası dışına çıkarmaması.

7 — Yurt içi ve dışı gezilerinin zaptı rapt altına alınmasını.

8 — İstihsal primi denilen kelle başına verilen para rezaletine son verilmesini bu yoldan organizatörlerin asılsız beyan ve vaadlerinin önlenmesini vede sarı sendikalardan farklı duruma geçmemizi.

9 — Örgütümüzün bu duruma düşmesinin bir nedeninde kadro meselesidir. Eskinin alışla gelen vurdum duymaz sisteminden sıyrılmış, sınıf bilincine erişmiş, genç kadrolara yer verilmesi tabii zorunluluktur. Seminerlerin bu amaca uygun düzenlenmesi gereklidir.

Bu konuda derhal faaliyete geçilmesini.

10 — Lokal çalışmalarının aksadığı veya kasten aksatıldığı ortadadır. Bu duruma da bir veche verilmesini.

Aidat ödeyen üyeler olarak istemekteyiz.

Bölgemizin durumuna göz atıldığı zaman ilerleme bir hiçtir. Montaj sanayisinin yayıldığı, yabancı sermayenin at koştuğu bu havalide örgütümüzü gerekli fonksiyonu göstermemiştir. Gösteremizde...»

Görüldüğü gibi, istekler genel olarak sendikaların demokratik bir yapıya kavuşturulması merkezinde toplanmaktadır. Gerçekten de, Tüzüğü incelendiğinde, Maden-İş Sendikasının bir sürü ağıdalı lafın ötesinde son derece anti-demokratik bir yapıya sahip olduğu görülür. Örneğin, Maden-İş Sendikasının 23 Temmuz 1967 tarihli XVII. Genel Kurulunda kabul edildiği bildirilen tüzüğünün 10. maddesinde sendika teşkilatı (teşkilât kademeleri) şöyle sıralanmaktadır:

a — Genel Merkez,

b — Bölge Temsilcilikleri,

c — Lokaller,

d — Sendika işyeri temsilcileri...

Sendikaların karar organları ise şöyle gösterilmiştir: a — Merkez Genel Kurulu, b — Genel Yönetim Kurulu, c — Genel Yürütme Kurulu, d — Genel Onur Kurulu, e — Genel Denetim Kurulu, f — Bölge Temsilcisi, g — Bölge Yönetim Kurulu, h — Bölge Temsilcilik Kurulu, ı — Bölge Konseyi, i — Bölge Onur Kurulu, j — Bölge Denetim Kurulu...

Görüldüğü gibi sendika teşkilât kademesi işyeri temsilciliklerine kadar uzandığı halde, karar organları bölge kademesinde kesilmektedir. Yani sendika üzerinde, bölge kademesinden aşağısı için söz hakkı yoktur. Yani işçiler sendika üzerinde söz ve karar sahibi değildirler.

KEMAL TÜRKLER

— Bir Devrimci (!) Sendikacı —

Bu anti-demokratik yapı, öylesine karmakarışık bir hale getirilmiştir ki, işçilerin anlamasına, bıkarın işçileri, dikkatli incelemeyen bir aydının anlamasına bile hemen hemen imkân yoktur.

Bir sürü lüzumsuz ve fonksiyonsuz kurullar kurulmuş, birbirinin içinden çıkan, aslında hepsi de Genel Merkez'in denetiminde olan konseyler, kongreler, genel kurullar meydana getirilmiştir.

Ama bütün bunlardan öte, tüzüğün asil ilginç yönünü seçimler meydana getirmektedir.

Biraz sonra açıkladığımızda görüleceği gibi, Maden-İş Sendikasında Genel Merkezi seçen delegeler, bizzat Genel Merkez tarafından saptanmaktadır. Ve işte Kemal Türker'in kudretinin sırrı da burada yatmaktadır. Önce Kemal Türker kendini seçecek delegeleri seçmekte, sonra da bu delegeler Kemal Türker'i başkanlığa seçmektedirler.

Bu mekanizmayı tüzükten izleyelim:

Madde 11'e göre: «Merkez eKnel Kurulu; tabii delegeler, seçimli delegeler, ve tabii delegeler ile seçimli delegeler toplamının % 10 u kadar Genel Yürütme Kurulunca seçilecek delegelerden oluşur.

Bu maddede dikkati çeken yön şudur: Tabii delegelerin sayısı hesaplandığında, seçimli delegelerin sayısının yarısını aşmaktadırlar. Yani işbaşında olanlar veya onlar tarafından doğrudan doğruya seçilenler Kongrenin 1/3 ünü meydana getirmektedirler.

Diğer yandan seçimli delegeler denilen ve kongrenin 2/3 ünü meydana getiren delegeler, tüzüğün 11. ve 64. maddeleri gereğince, Bölge Temsilciler Kurullarınca seçilmektedirler.

Bu durumda Bölge Temsilciler Kurullarının kimlerden meydana geldiğine bakmak gerekmektedir: Bölge Temsilcilik Kurulu, Bölge Temsilcisi başkanlığında, Bölge Temsilciliğine bağlı lokallerin üçer kişilik yürütme kurulu üyelerinin katılımı ile kurulur. (Madde 60/a)

Demek ki Merkez Genel Kurulu delegelerini seçenler, lokal yürütme kurulu üyeleridirler. Peki ya onlar nasıl seçilirler?

Lokal yürütme kurulu üyeleri; lokal genel kurulunca, sendika temsilcileri veya lokal temsilcileri arasından seçilen lokal yönetim kurulunun başkanı, başkan vekili ve raportörüdür. (Madde 78 - 79).

Yani bu demektir ki, Merkez Genel Kurulu delegelerini seçenler, sendika temsilcileri veya lokal temsilcilerinin arasından seçilmektedirler. O halde bu sendika temsilcilerinin ve lokal temsilcilerinin nasıl seçildiklerini de araştırmak gerekecektir.

Şunu hemen söyleyelim ki, sendika temsilcileri aynı zamanda lokal temsilcileridir de. Zira

Devrimin Sürekliliği

İlhan SELÇUK

Türkiye'de herşey çabuk unutulur. Berber Nuh da çabuk unutuldu. Oysa bir ara gazetelerin birinci sayfalarında demirbaş idi. Hafızanızı biraz zorlarsanız, hatırlarsınız: Bay Nuh, Bayan Demirel'in Rusya ve Romanya gezisine götürdüğü özel berberidir. Devlet kesesinden para ödenerek, Başbakanın resmi gezisine Nazmiye hanımın özel berberi de katılmıştı.

Gazeteler kıyameti kopardılar bunun üstüne... Gezi dönüşü muhabirler Berber Nuh'u yakalayıp soru yağmuruna tuttular. Nuh, çekingen, ürkek karşılıklar veriyordu. Zaten bu işlerden haberi yoktu fakirin... Ama Romanya'ya gezip gelen Nuh'a:

«— Nasıl buldunuz bu ülkeleri?» diye sorulduğunda, şöyle cevap vermişti:

«— Romanya Rusya'dan daha Avrupasyon.»

Ben de bu iki ülkeyi gezdiğim için Berber Nuh'un aradaki farkı nasıl yakaladığına şaşım. Eğer gazeteci arkadaşlar Nazmiye hanımın berberine Türkiye'yi sorsalar, bizim memleketle has sezgisıyla hemen:

— Türkiye daha Amerikansiyon... diyebilirdi.

Gerçekten Romanya, Nuh'un deyişle daha «Avrupasyon»dur Sovyetlerden... Bükreş'e girer girmez Avrupanın tüketim toplumlarına özgü bir havanın ortalığı sardığını görürsünüz. Küçük otomobiller parklarda dizi dizidir, trafik zaman zaman sıkışır, küçük dükkânlar hoş bir hava verir kente... Adam başına milli geliri Sovyetlerden çok az olmasına rağmen kişiye tüketim musluklarını açmıştır. Zaten devrimden önce de Romanya, Lâtin Avrupasının Karadeniz kıyılarındaki bir parçası sayılırdı; Bükreş'in adı «Küçük Paris» idi. Ve Romanlar kendilerini «İslâm denizi ortasında bir Lâtin adası» saymakta devam etmektedirler.

Geçenlerde Yugoslavya'dan arkadaşım geldi. Yugoslavya'yı meydana getiren halkların aynı rejim ve aynı düzen altında nasıl farklılaştıklarını uzun uzun anlattı. Türkiye'den Balkanlara ve Sovyetlere giden çoğu sosyalistimizin oralarda umduklarını bulamadan döndüklerini biliyorum. Bu ülkeler, tarihlerinin ve etnik özelliklerinin biçimlendirdiği yaşayış düzenlerine girmişlerdir.

Polonya'da kilisenin partiye kafa tutan kudreti çoğu sosyalist için bir rezaletten başka nedir ki? Ama gerçek budur. Polonya'da papazlar vardır. Polonya'da papazlar, sosyalist yönetimde söz sahibidirler. Bu yetkileri Polonya'nın yakın tarihinden gelir. Bilimsel sosyalizmin üst ve alt yapı ilişkilerine ve tarihin diyalektiğine gerçekten kulak ver-

tüzüğün 85 ci maddesi şöyle demektir: «İşyeri lokal temsilcileri... kendi aralarından, oyalama ve oy çokluğu usulü ile... toplu sözleşme ile belirli sayıda sendika temsilcisi seçerler.»

Demek ki Genel Kurul delegelerini seçen Bölge Temsilciler Kurulu, aslında, lokal temsilcilerin arasından seçilmektedir. O halde, şimdi yalnız lokal temsilcilerinin seçimine göz atmak, problemin halli için yetecektir. Bakın lokal temsilcileri nasıl seçiliyor:

Madde 84: «Lokal temsilciler... her işyerinde en az iki olmak üzere, üye sayısının yirmide

miş olanlar için bunlar şaşılacak işler değildir. Asıl şaşılacak olan, bunca yıl geçtikten sonra bazı Türk sosyalistlerinin hâlâ amatör hayalleri ve tasarıları peşinde dolaşmalarıdır. Hiçbir devrim maziiyle birdenbire ilişkilerini kesemez. Hiçbir devrim ayaklarını milli tarihe dayamadan geleceğe atılım yapamaz. Her devrimin toplum da tarihi kökü vardır. Mao'nun sosyalizmi Çinileştirme yönetimi bir orijinalite değil, bir zorunluktur. Her toplumun devrim yolunda hangi atılışlara gebe olduğu da o toplumun dış ve iç çelişmelerini iyi değerlendirmek ve devrimci güçlerini iyi hesaplamakla ortaya çıkar.

Bunun içindir ki Türk devrimcisi herşeyden önce realist olacaktır.

Realist olmıyan devrimci yenilgiye mahkumdur.

Kafamızda tasarladığımız bir ileri toplum düzenini gökten zenbille indirir gibi halka kabul ettirmeye imkân yoktur. Devrim, kendi mücadelesinin kanunları içinde ilerleyecektir, toplum katlarına yayılacaktır. Türkiye gibi emperyalizm ahtapotunun vantuzlarına yakalanmış bir ülkede milli kurtuluş geleneğinin küllenmiş ateşini eşelemek, tüm milliyetçileri uyaran çağrılarla toplumu silkelemek; halkçılığın, milletçiliğin ta kendisidir. Türk sosyalizmi Türkiye milli mücadelesinin yörüngesinde kurulacaktır.

Bu işin kolay bir iş olmadığını bilmeliyiz. Zaman zaman bozgunlar olacak, sol cephe nefes darlığına uğrayacak, iç çatışmalar ve gelişmeler öne çıkacak, zaman zaman zafer pek yakın ve elimizin altında gibi görünecek, herbir adım bir yeni ufuk açacak, ve herbir ufuktan sonra bir yeni adım atılacaktır. Devrimci mücadelenin insanın ömrünü aşan sürekliliği vardır. Devrimci bunu bildiği gibi Amerikan vesayetinde bir sosyalizm olamıyacağını da herşeyden önce bilmek zorundadır.

Türk devrimcileri Mustafa Kemal'in açtığı Milli Kurtuluş Bayrağı altında birleşeceklerdir. Tarihimizin koşullarında bu bayrağı dalgalandıracak rüzgârlar esmektedir. Eğer bu ülkede kurtuluş savaşı bir rüya değilse, ve eğer Türk devrimcileri sosyalizmin bilimsel mantığını benimsiyorlarsa bütün birliklerimiz bir orduya dönüşür.

Bu mücadele mantığının gelişme çizgisini kabul etmeyip, gelecekteki bir ileri toplum kesitini bugünkü Türkiye'ye hazır esvap gibi, giydirmek isteyenlerin ise Gardrop Atatürkçüleri kadar devrimcilikten uzak oldukları önümüzdeki olaylarla büsbütün ortaya çıkacaktır.

bir nisbetine göre, üyeler tarafından seçilirler. (Bunların seçim şekil ve usulleri bir yönetmelikle düzenlenir.)

İşte işin püf noktası burada yatmaktadır. Yani parantezin içinde. Lokal temsilciliklerin seçim şekil ve usulleri tüzükle tayin edilmemiş, Genel Merkezce hazırlanan yönetmeliklere bırakılmıştır. Bu yönetmelikte de, lokal temsilciliğine aday olabilmek, sendika yöneticilerinin tasvibine kalmıştır. Daha doğrusu üyeler genel merkezin göstereceği adaylar arasından istediklerini (!) seçebilirler.

Türk Kurtuluş Savaşı'ndan sonra toplanan Lausanne Konferansında Amerikan Heyetinin tutumu
Türk çıkarlarına taban tabana zıttı.
 Amerika'nın Lausanne'daki bu davranışını bugün iyice bilmek ve nedenlerini halkımıza anlatmak zorundayız.
 Lausanne'da biz ne istiyorduk? Egemenliğimizin kısıntısız kabulü, kapitülasyonların kalkması,
 Türkiye'ye her türlü müdahale kapılarının kapanması.
 Amerikan Hükümetinin
 İngiliz, Fransız ve İtalyan hükümetlerine sunduğu 22 Kasım 1922 tarihli nota ise, karşı yöneydi.

Türk - Amerikan ilişkiler hep kötüydü

Amerika ile hiç de iyi değilmiş ilişkilerimiz tarih boyunca. Bunu bilip nedenlerini iyice değerlendirmek gerek bugün. Bu devlet sermayesine, ordusuna, adamlarına güvenerek her pazarı zorlamış, her yere girmeye çalışmış. Bu tutumuna da şu başlığı yapıştırmış: Açık Kapı Siyaseti. Yani, bütün ülkelerin kapıları ardına kadar açılınsın, sermayeci devletlerin hepsi doluşsunlar o ülkeye; Amerika da ekonomik üstünlüğüne dayanarak bütün rakiplerini ezip geçsin ve o gelişmemiş ülkenin gerçek sahibi olsun. Açık Kapı Siyaseti buydu, işte.

Amerika geçen yüzyıldan beri her yerde Açık Kapı Siyaseti izleyecek de, bir Türkiye'yi mi, ya da Osmanlı İmparatorluğunu mu istisna sayacaktı? Gerçek şudur ki, tarih boyunca Amerika ile her zaman bir sömürü ilişkisi içinde bulunduk, Amerika-Türkiye'ye eski devirlerden beri hep sömürülecek bir pazar gözüle baktı, bütün çatışmalarımızda bize karşı kuvvet kullanmaktan çekinmedi, en kara günlerimizde Türkiye'de manda rejimi kurma yollarını araştırdı, toprağımıza saldıranları destekledi, yendiğimiz saldırganları zırhlılarına koyup memleketlerine taşıdı, kurtuluş mücadelemizin sonunda yer alan uluslararası konferansta tam karşımızda yer aldı.

Türk-Amerikan ilişkilerinin tarihi uzun ve objektif bir araştırmayla geniş olarak saptanmaya muhtaçtır. Bu konu, kuşkusuz, ayrı bir kitap konusudur. Tarihte Türk-Amerikan ilişkilerini ne bu sayfalara, ne de bu ay içinde AYDINLIK yayınlarının ilk telif araştırması olarak çıkacak **Amerika, NATO ve Türkiye** adlı kitabımda ayrıntılı olarak incelemeye yer uygundur. Fakat bir takım olaylar bu ilişkilerin niteliğini şüphe götürmez bir biçimde açıklamaya yetmektedir. Bu olaylarda Amerika'nın takındığı tavır Türkiye'ye hem Cumhuriyet, hem imparatorluk tarihinde bir yarı-sömürge gözüyle baktığını göstermektedir. Bu gerçeği gereği gibi anlamak ve değerlendirmek zorundayız. Amerika tarihi boyunca Türklere karşı savaşmamıştı ama kapitülasyon ayrıcalıkları tehlikeye düşmesin diyor bu nun amacı. İki devlet savaş alanlarında karşı karşıya gelmemiştir ama Türk toprağına çıkarma yapan ve Anadolu'yu İngiliz emperyalizminin aracı olarak işgüle kalkan Yunanlıları arkadan pekâlâ desteklemiş, denize döktüklerimiz, onların silâhları altında memleketlerine dönebilmişlerdir.

Ne zaman başladı?

Bütün bu ilişkilerin ilk başlangıcı 1830'da bu devletle imzaladığımız bir andlaşmadan doğuyor. Amerika ilk gemisini Türk sularına 9 Kasım 1800'de yollamış. O zamanki Amerikalı kaptan **William Bainbridge**'in Türk görüşüleriyle ilk ele aldığı konu: Türkiye'ye Amerika'nın el atmasını sağlayacak bir andlaşma yapmak. Öyle bir andlaşma ki, içinde kapitülasyon maddeleri olsun, Amerikan mallarına özel haklar tanınsın, Amerikan yurttaşlarına özel ayrıcalıklar versin.

Böyle bir andlaşma yapılamadı bir süre. Hem Osmanlı devletinin, hem de bu devleti sömürmeğe hazırlanan Avrupa kapitalistlerinin, Amerika'nın rekabetini istemeyişlerinden ötürü, Andlaşma 7 Mayıs 1830'da imzalanabildi ancak. Osmanlı devleti kaçtı, Amerika dayattı; Bab-

Ali kuşkulandıkça Amerika yüklendi. Adam adam üstüne saldı «Âsitane'ye». Kaptan (Albay) **William Crain**'i yolladı. Osmanlı pazarını açabilmek için. Ardından **David Offley**'i. A.B.D.'nde başkanlar değişti; bu devletin Osmanlı topraklarını sömürme isteği değişmedi. Yeni Başkan **Adams**, Kaptan **James Middle**'i yolladı, bu kez. Sonunda, **Komodor David Porter** andlaşmayı yaptı. Kâh direnen, kâh zorlanan, kâh umutlanıp kâh pişman olan Osmanlı görüşçülerine de armağanlar getirdi Amerika'dan. Üstünde değerleri dolarla belirtilmiş koca koca kutular. Fiatların yazılmış olması epayı sürtüşmelere de sebep oldu. Reis Efendi «anlaşılan fazla fiat ödemişsiniz» diye küçümsedi bile armağanları.

1830 Türk-Amerikan Andlaşması bir takım sömürü tohumlarını taşıyordu içinde. Birinci maddesi Amerikan gemileri ve tüccarları için «en fazla müsaadeye mazhar millet» kaydının sözünü ediyor. Nedir bu «en fazla müsaadeye mazhar millet» kaydı? Devletler hukuku kitaplarına bakarsanız, andlaşma yapan iki devletten (örneğin, A ve B devletleri) herhangi bir (örneğin, C devleti) bir üçüncü devletle (örneğin, C devletiyle) daha uygun koşullar altında aynı konuda yeni bir andlaşma yaparsa, A ile C arasındaki bu yeni andlaşmada kabul edilen uygun koşullar, ilk andlaşmayı imzalayan taraf olan B devletine de kendiliğinden uygulanmaktadır. Pek anlaşılıyor, değil mi? Öyledir. Bizde okutulan «bilim», devletler hukuku olsun, başka bir şey olsun, pek anlaşılmaz. Derindir; öyle herkes bir bakışta kavrayamaz. Ancak NATO bursu «kazan» bilim adamları bir bakışta anlayabilir. E-fendim, bu kayıt göya bir «eşitlik» kayıdır. Fakat emperyalist devletlerin uygulamalarında, bu ilkenin ikiye bölünmüşlüğü başka bir şey olmadığına bütün tarih tanıklıktır. Bu kayda rağmen, yalnız sömürge ve yarı-sömürge ve yarı-sömürge ülkeler değil, zayıf kapitalist devletler de daha güçlü devletlere ayrıcalıklar, haklar ve faydalar sağlarlar. «Eşitlik» de, «karşılıklık» da kâğıtta kalır.

Amerikan-Türk ilişkilerinde de böyle olmuştur. Aynı andlaşmanın Dördüncü Maddesi, fiilen eşitsizliğe kapıyı açan bir madde. Osmanlı muahedelerini eski harflerle içeren beş ciltlik **Mecmuai Muahedat**'in birinci cildinin başında bu andlaşmanın tam metni vardır. Dili ağdalı Osmanlıca ve madde uzundur. Osmanlı ve Amerikan yurttaşları arasında anlaşmazlık çıktığında davanın Osmanlı mahkemelerinde bakılıp karara bağlanacağını, fakat, hüküm giyen Amerikalıların kendi «elçi ve konsolosları marifetiyle itiza-yı tedipleri icra» olunacağını, yani cezanın uygulanmasının Amerikan elçi ve konsolosları kanalıyla yapılacağı söyleniyordu. Neymiş, Türk hapishaneleri pismiş. Belki öyledir, ama o tarihte Amerikan hapishanelerinin en az Türk kodesleri kadar gayri sıhhi olduğu bilinen bir şeydir. Bu gibi yerlerin modernleşmesi ve sağlıklı koşullara kavuşması yirminci yüzyılda ancak yer yer başarılı olmuştur.

Yargılama ve karar verme hakkını Osmanlılara tanıyıp kararın uygulanmasını Amerikan makamlarına bırakmanın ardında, asıl mahkûmu koyverme isteğinin yatığı sezilmiyor mu? Kaldı ki, Amerika bu andlaşmanın açık olan maddesini de yanlış yorumlayarak hem yargılama, hem karar, hem de infazı kendinde toplamak istemiş, kendi sınırlarımız içinde, bugün de olduğu gibi,

başına buyruk hareket etmiştir. Oysa, tanınmış devletler hukukçusu **J. B. Boore**'un **Devletler Hukuku Kuralları** adlı çalışmasının ikinci cildinde belirttiği gibi, bu andlaşmada «taraf arasında bir uyumsuzluk çıktığı takdirde, bu güçlük yalnız Türkçe metne dayanarak çözümlenecekti» (s. 684). Amerikan Dış İşleri Bakanı da 14 Mayıs 1880 tarihli resmî yazısında «yalnız Türkçe metnin geçerli» olduğunu söylememiş miydi? Ama bunlar Amerikan devlet memurlarının kendi aralarındaki gizli yazışmalarıdır. Bunların herhangi biri Osmanlı temsilcisinin karşısına dikilince âmirinden gelen mektubun ne yazdığını bile, bile daha sonraki bir uydurma çeviriyi esas kabul ettiğini söylüyor, NATO Kuvvetleri Sözleşmesinin bugün yaptığı gibi, devlet içinde adli kapitülasyonlar peşinde koşuyordu. 1868'de Amerikan temsilcisi **E. J. Morris**, işte, Âli Paşaya da aynı şeyi söylemişti: Amerikalıları Amerikan makamları yargılayacak, kararı verecek ve o kararı uygulayacaktı. Âli Paşanın o günkü direnmesini bugün Cumhuriyet Türkiye'sini yönetenler göstermiyor.

Osmanlı Devletinin bu direnmesine rağmen, Amerikalıların Türk topraklarında suç işleyen kendi yurttaşlarını zorla alıp kendi mahkemelerinde yargıladıkları ve üstelik beraat ettirdikleri de vâkidir. Hem de hangi olaylarda? Helley adlı bir Amerikalı'nın 1877'de İzmirde güpegündüz bir Türkü öldürmesi olayında. Ya da 1879'da **Stephan P. Mirzan** adlı bir Amerikalının İskenderiye'de tanınmış bir hukukçu olan Osmanlı yurttaşı **Dahan**'ı sokaklarda kovalayıp arkadan ensesine sıktığı bir tabancayla öldürmesi olayında. Ya 1894'de Tarsus'da oturan **Dr. Christie** adlı bir Amerikalının Türkler tarafından tutulanması üzerine Mersin limanına **Marblehead** zırhlısının yollanışı? Ya da gene 1894'te **Lee** adlı bir Amerikalının evinde Osmanlı polisi arama yaptı diye, koca Maraş Valisinin, Amerikan Elçisinin ziyareti üzerine, görevinden alınması? Amerika torpido botlarını limanlara yollayıp baslılarla valiler uzaklaştırılıp katil yurttaşlarını beraat ettirerek Türkiye'ye karşı hep bir yarı-sömürge muamelesi yapmıştır. Amerika'yı iyi tanıyalım. Bugün, ülkemizde Sovyetler'den ötürü buldukları propagandasına kanmayalım. Amerika kendi çıkarlarından ötürü aramızda. Emperyalist bir devlet olduğu için topraklarımızda. Bugünkü ikili anlaşmaların kökü tâ Osmanlı dönemindeki kapitülasyonlara kadar uzanıyor.

İzmir limanındaki Amerikan zırhlıları

Birinci Dünya Savaşına dek Osmanlı-Amerikan ilişkileri bu çekişme biçiminde sürdü gitti. 1914'de kadar Amerika bizim için hiç de sempatik değildi. Bizden türlü ayrıcalıklar isteyen, güçlü ekonomisiyle bizi ezme yollarını arayan bir zebellâhtı. İlk dünya savaşı gelip çatığında Amerika ile karşı karşıya geçip vuruşabilirdik de. Diplomatik ilişkilerin kesilip savaş durumuna geçilmesi Amerika'nın işine gelmiyordu. O zaman, Amerikalılara verilmiş olan kapitülasyonlar geri alınacak, Amerikan okulları kapatılacak, misyonerlik faaliyetleri duracak ve sermayeleri kapı dışarı edilecekti. A-

Doç. Dr. Türkkaya ATAÖV

Doç. Dr. Türkkaya Ataöv
TÖS eğitim seminerinde

Amerika, işte, bu çıkarlarını kollamak için Türkiye'ye savaş ilân etmedi. Etmedi ama, Türkiye'yi tartakladı, durdu. Neydi o Kaptan Decker'in İzmir'i yıkma tehdidi? **North Carolina** ve **Tennessee** zırhlıları İzmir'e gelip demirlediklerinde, babasının çiftliğine çıkar gibi, özel motoruyla habersiz selâmsız kıyıya yönelmişti ki, Türk topçusu ateşe başladı. Öfkeyle gemisine dönüp İzmir Valisine ultiimatını yolladı: «Topları susur, yoksa menzil dışına çıkıp İzmir'i bombalar, yıkarım.» Bugün de limanlarımıza ısrarla gelen zırhlıların işi daha nerelere vardırma isteyeceklerini merak ediyoruz.

Amerika her sorunda Türkiye'nin karşısında yer almıştı. Savaşın hemen önce, Yunanistan'a iki savaş gemisi satıp bizim Almanlardan zırhlı almamıza sebep olan gene Amerika'ydı. O zamanki Amerikan Elçisi Henry Morgenthau'nun amlarına bakılırsa (s. 52-56) Amerika, Türk Hükümetinin ricalarına, hatta Talât Paşa'nın, elçinin kendi sözleriyle «yalvarmasına» rağmen, **Idaho** ve **Mississippi** zırhlılarını Yunanistan'a 8 Temmuz 1914'te satmış ve Ege'deki kuvvet dengesini bizim zararımıza bozmuştu. **Kilkis** ve **Lemnos** adını alan bu zırhlılar Yunan donanmasını bize oranla bir anda güçlendirmiş, bizim de bir an önce Almanya'dan gemi istememizi zorunlu kılmıştı.

Birinci Dünya Savaşı, Osmanlı İmparatorluğunun da yenilgisi ile sona erince, kapitalist dünya, devletin yeryüzünden silinmesinde birleşmişti. Bu genel tasarının en önemli kişisi Amerikan Başkanı **Woodrow Wilson**'du. Türkiye'nin Avrupa'dan çıkarılmasını, İstanbul'un elimizden alınmasını istiyordu. Amerika'nın **Versailles**'da kurdurduğu **Kin-Crane** Komisyonu 28 Ağustos 1919 da sunduğu raporda Türkiye'de üç ayrı manda rejimi tavsiye ediyordu. İstanbul, Ermenistan ve geri kalan bölgeler için. Mandacı devlet de Amerika olacaktı.

15 Mayıs 1919
Yunan çıkarmasında
Amerikan zırhlılarının da
yardımcı
olduğunu ve Amiral
Bristol'un
daha önce zırhlı komutanlarını
toplayarak
Yunan çıkarması hakkında
bilgi verdiğini
belirten Amerikan Hükümeti
belgesinin kapağı.
Bu belge daktilo halinde
bir belgedir.

Savaşın bitmesiyle Amerikan zırhlıları da Türk sularına girip dayanmıştı. Bunlar bir yandan Amerikan çıkarlarını koruyacak öte yandan da hem İstanbul, hem Anadolu, hem de kuzeyde Rusya'daki olayları izleyecek, mümkünse müdahaleler yapacaktı.

Zaten, Yunan çıkarmasından Amerika'nın haberi vardı. İngiliz Başbakanı Lloyd George, Başkan Wilson'un onayını almıştı önceden. Boğazlardaki Amerikan zırhlılarının komutanı Amiral Bristol de Yunan çıkarmasından beş gün önce **Nahma** zırhlısı ile İzmir'e gelmişti. Bir gün sonra, yani 11 Mayıs 1919'da **Arizona**, **Dyer**, **Gregory** ve **Manley** adlı savaş gemileri ona katıldılar. Amerikan Deniz Bakanlığının eski yayınları ve bu gemilerin seyir defterlerinde verilen bilgilere göre, Amerikan zırhlıları Yunan çıkarmasını desteklemişler, zırhlılar işgalden sonra limandan bir süre ayrılmamışlardır.

Türkiye bir ölüm-kalım savaşı içindeyken, Amerikalılar, öteki işgalci kuvvetlerle birlikte, bir yandan İstanbul Hükümetini avuçları içine almışlar, türlü yeni ayrıcalıklar koparma peşindeydiler, öte yandan da Anadolu içinde gelişmekte olan milliyetçi akımı saptırmak için Sivas, Erzurum ve Ankara dolaylarına generallerini, gazetecilerini ve iş adamlarını yolluyorlardı.

Colby Chester adlı bir Amerikan amirali, Osmanlı-Amerikan Kalkınma Kumpanyasının paylarını satın almış, Türkiye'deki demiryolu ve maden imtiyazlarının üstüne çöreklenmek istiyordu. İş daha iyi yürütebilmek için İstanbul'a Amerikan Deniz Ataşesi olarak atanma yollarını da araştırmıştı. Bu iş için daha önceleri de **Kentucky** zırhlısıyla İstanbul'a gelmiş, gene bir denizci olan oğlu **Arthur Chester**'i de bu imtiyaz işinde görevlendirmişti. Amerikan Dış İşleri Bakanlığı Amiral Chester'i bir süre destekledikten sonra, bu işten vazgeçti. Vazgeçmenin nedeni, Amerikan sömürme stratejisinin bir gereği idi. Amerika kendini bütün öteki kapitalist ülkelerden güçlü saydığından, Açık Kapı Siyaseti'nin kendi için daha faydalı olduğuna inanıyordu. Kapitalist ülkeler arasında nüfus bölgesi bölüşümü, yapıp, yalnız belirli toprakları sömürmeyle sınırlı kalmaktansa, her kapitalist devletin gücü yettiği kadar istediği pazara girebileceğini ilân etmek, sonunda, Amerika'nın bütün pazarlara girmesiyle sonuçlanabilecekti. Açık Kapı Siyaseti, işte bundan ötürü Amerikalılar için daha yararlıydı. **Chester** projesi temelde bir nüfus bölgesi politikasıydı. Açık Kapı Siyaseti uygulaması değil. Amerika **Chester** projesinde direnir bazı maden ve demiryolu imtiyazlarına sa-

Prepared by
Dr. Henry P. Beers

Under the Supervision of

Dr. R. G. Albion, Recorder of Naval Administration
Navy Department

Dr. R. H. Bahmer, Chief, Division of Navy Department Archives
National Archives

Lt. Cmdr. E. J. Leahy, Director, Office of Records Administration
Administrative Office, Navy Department

hip çıksa, İngiltere de Orta Doğu petrollerini Amerika'ya bırakmayacaktı. Özetle, Amerika bütün kapitalist devletleri Osmanlı pazarını kapışmaya çağırıyor, bu itişip kakışmada nasıl olsa kendinin aslan payını alacağından şüphe etmiyordu.

Kurtuluş savaşında sinsi bir düşman

Anadolu'daki milliyetçi hareketin nabzını tutmak ve mücadeleyi kazara onlar kazanırsa, onları da kafese sokmak için, tam otuz kişi salmışlardı. Ankara'nın ardındaki şehir ve kasabalara. Amerikan generali **Harbord** 22 Eylül 1919'da doğrudan doğruya Mustafa Kemal'i gidip gördü. Hareketin önderini etkilemek istiyor, Amerikan mandasını ima ediyordu. Amerikalı general M. Kemal'e başarılı olmazlarsa, ne yapacaklarını soruyordu. Atatürk'ün «garip sual» dediği bu sözlerin ardında Amerikan mandası teklifi olduğundan kuşku duyulmasın. Hem **Harbord**'un niyeti açık, hem de Atatürk'ün bu konuşmaya manda sorununu anlatırken yer verişinden belli. **Harbord**'un aldığı cevap hem kendi Ulusal Kurtuluş Savaşımız, hem çağdaş Vietnam başarısını garantileyen tılsımı içerdiği için de çok önemli. Bu günkü dille denen şu: «Bir ulus varlığı ve egemenliğini korumak için akla gelebilen girişim ve fedakârlığı yaptıktan sonra başarılı olur. Ya başarılı olmazsa demek, o ulusun ölmüş olduğuna hükmetmek demektir. Öyleyse, ulus hayatta oldukça ve fedakâr girişimlerini sürdürdükçe, başarısızlık söz konusu olamaz.» Gerçekten, bir ulusun emperyalist sömürüye karşı başarılı bir mücadele yürütebilmesi büyük ölçüde haklılığı ve başarısına olan inancına bağlıdır. «Biz yapamayız» diyenlerin «ölmüş olduğuna hükmetmek» gerektir.

Mustafa Kemal'den cevabını alan General **Harbord** daha doğuya, Erzuruma gitmiş, yanında iki general ve 27 kişi daha olduğu halde 25 Eylül'de Kâzım Karabekir ile de görüşmüştür. **Harbord**'un teklifi Amerikan sermayesinin Anadolu'da yatırım yapması. Yalnız «bu sermayeyi korumak için» biraz Amerikan askeri de gelmesi âdettenmiş. Öyle ya, Küba'daki şeker kamışı tarlalarına Amerikan sermayesi gidince, Amerikan askeri de gitmişti. Filipinlere de öyle. Santa Domingo'ya da, Nikaragua'ya da, Panamaya da, Hawaii'ye de... Karabekir'in cevabı: «Asker ne olacak?... Askerle hâkim olmak mümkün müdür?... Bu, Türkiye'yi istilâ demektir... Bunun için çok büyük kanlar akar.» (1).

Sayfayı çeviriniz

Türk - Amerikan ilişkileri hep kötüydü

Doç. Dr. Türkkaya ATAÖV

Türk Kurtuluş Savaşı'ndan sonra toplanan Lausanne Konferansında Amerikan Heyetinin tutumu Türk çıkarlarına taban tabana zitti. Amerika'nın Lausanne'daki bu davranışını bugün iyice bilmek ve nedenlerini halkımıza anlatmak zorundayız. Lausanne'da biz ne istiyorduk? Egemenliğimizin kısıntısız kabulü, kapitülasyonların kalkması, Türkiye'ye her türlü müdahale kapılarının kapanması. Amerikan Hükümetinin İngiliz, Fransız ve İtalyan hükümetlerine sunduğu 22 Kasım 1922 tarihli nota ise, karşı yöndeydi. Bu notada belirtildiği üzere, Amerika Lausanne'a «Amerikan çıkarlarını korumak için» kalabalık bir gözlemci heyeti yollamak istiyordu. Bu heyet kapitülasyonların kalkmasına karşıydı; Türkiye'deki eğitim, misyonerlik ve benzeri çıkarlarının korunmasını istiyordu; özel teşebbüs için kesintisiz fırsat «özgürlüğü» peşindeydi; Boğazlarda kendi için geçiş serbestisine taraftardı; Türkiye'de zarara uğramış Amerikalılar için tazminat verilmesini istemekteydi, bugün de devam eden arkeoloji soygununun serbest yapılabilmesi için fırsat verilmesini şart koşuyordu. Amerika'yı yıllar sonra içimize sokanların, onların Lausanne'daki davranışlarını hatırlamaları gerekirdi. Oradaki Amerikan gözlemcisi şöyle diyordu: «Amerikan tüccarının kapitülasyonlara ihtiyacı vardır.» Sonra, kapitülasyonların kalkması Çin, Fas ve Lâtin Amerikadaki benzer kapitülasyonların kalkmasına da ön ayak olabilirdi.

Amerika'nın bütün gücü ve nüfuzu Türk Kurtuluş Savaşı'ndan sonra uluslararası politika sahnesinde kurulan dengeyi değiştirmede. Lausanne'da kapitülasyonlar kalktı. Amerika da bu esas üzerinden Türkiye ile 6 Ağustos 1923'te bir Genel Andlaşma imzaladı. Bu andlaşmanın yürürlüğe girebilmesi için Amerikan Senatosunca onaylanması gerekiyordu. Senato onaylamadı. Andlaşma kapitülasyonların kalkmasını kabul ediyor diye; andlaşma kurtuluş savaşından muzaffer çıkmış bir milliyetçi hükümetle imzalandı diye. Artık, iyi tanıyalım bu Amerika'yı.

O zaman James W. Gerard imzasıyla çıkan Lozan Andlaşması ve Kemalist Türkiye adlı kitapçık, öteki broşür ve bildiriler Kemalist rejime cephe alıyor, milliyetçi Türk hükümetinin hedeflerine katılmıyordu. Senatörlere ve Amerikan Hükümeti yetkililerine yollanan 107 imzalı ortak bildiri tanınmış rektör, yazar, profesör ve valilerin imzalarını taşıyor, Kemalistlerle neden anlaşma yapılmaması gerektiğini anlatıyordu. Amerikan Senatosu andlaşmayı sonunda reddetti. Reddinden daha önemli olan Türk Ulusal Kurtuluş Savaşı, onun önderi Mustafa Kemal ve Lausanne hakkında söylenenler ve yapılan değerlendirmelerdi. Örneğin, 18 Ocak 1927'de Temsilci Upshow şöyle diyordu:

«Andlaşma (Lausanne) Timurlenk kadar hunhar, Mithiş İvan kadar sefih ve kafatasları piramidi üstünde oturan Cengiz Han kadar kepaze olan bir diktatörün zekice yürüttüğü politikanın bir toplamıdır. Bu canavar, savaştan bıkmış bir dünyaya bütün uygar uluslara onursuzluk getiren bir diplomatik andlaşma kabul ettirmiştir. Buna, her yerde, bir «Türk Zaferi» dederler...»

Bu sözler A.B.D. Temsilciler Meclisi 69'uncu Kongresi, İkinci Oturumunda söylenmişti. Metin de Kongre tutanaklarının 68'inci cildinde, ikin-

ci bölümde, 1881'inci sayfadadır. Amerikan temsilcisinin «hunhar» Timurlenk, «sefin» Mithiş İvan ve kafatası piramitleri üstünde oturan Cengiz Han'a benzetip «canavar» dediği kişi, emperyalizme karşı Türk halkının Ulusal Kurtuluş Savaşı'na önderlik eden Mustafa Kemal'dir. Bu sıfatların öfkeyle sıralanmasının asıl nedeni M. Kemal'in emperyalizme boyun eğdirmesidir. «Uygar uluslara onursuzluk getiren andlaşma» dan da kastolunan Lausanne Andlaşmasıdır. O da bağımsız, milliyetçi, kapitülasyonlardan arınmış Türkiye'nin temelini attığı için. Aynı temsilci sözlerine devam ederek, Lausanne'a kabul edilmekle, Türkiye'nin «uluslararası bir konuk durumuna yükseltildiğinden» şikâyet ediyor. Senatör King'e kalırsa, Türkler «cahil, fanatik ve... nefretle dolu» kişilerdir. Bu sözler de gene 69'uncu Kongrede Senato Birinci Oturumunda 17 Mart 1927'de söylenmişti. Kongre Tutanakları, Cilt 67bölüm 1, sayfa 296 bunu göstermektedir. Tabii, bu yargılara Senatör Swanson, Robinson, Blease ve başkaları da katıldılar. Andlaşmanın reddinden çok, Kurtuluş Savaşımız hakkında söylenenler, anti-emperyalist davranışımızın değerlendirilişiydi önemli olan.

Bu yüzden, Cumhuriyet kurulduktan sonra uzun bir süre Kemalist Türkiye Amerika ile normal bir ilişki bile kurmadı. A.B.D. Dış İşleri Bakanlığı Ankara Hükümetini tanımak bile istemediğini birkaç kez ifade etmişti. Ancak, bir geçici andlaşmayla elçi değiş tokuşu yapılabildi. Kemalist Türkiye'nin ilk elçisi Muhtar Bey 1927 de New York'a vardığında kurtuluş savaşları aleyhine, kapitülasyon yararına ve daha bir sürü nedenden ötürü şartlandırılmış olan halk, elçimizi istemiyor, bitmeyen gösteriler yapıyordu. Kemalist rejiminin elçisini istemiyordu. Muhtar Bey oteline ancak polist kordonunda varabildi.

İlk Elçi kabulüne kadar Amerikalılarla olan ilişkilerimiz kalın çizgileriyle böyle. Görüldüğü gibi, tarih boyunca hiç de övünülür, hoş gider nitelikte değil. Hem bunları, hem daha sonra olanları daha iyi değerlendirmemiz bugünümüz için gerekli. Bundan ötürü, ben de AYDINLIK Yayınevinin ilk telif araştırması olarak yakında okuyuculara sunulacak olan Amerika, NATO ve Türkiye adlı kitabıma böyle bir bölümü almayı gerekli buldum.

Soğuk savaş Amerika'nın eseridir

Amerikan Belgeleriyle Amerikan Emperyalizminin Doğuşu adlı kitabımda bu devletin tarih boyunca, iddialarının aksine, bir

«inziva politikası» gütmeyeceğini ve 1890'larda bütün dünyayı ele geçirmek için açık plânlar kurduğunu yalnız Amerikan belgelerine dayanarak ispatlamıştım. Bu araştırma Amerikan yetkililerinin emperyalist bir politika gütmeye kendi aralarında nasıl kararlaştırdıklarını, bugün bulunması güç belgelerle saptıyordu. Ve bunu yaparken de Amerikan genişlemesinin, Amerika'nın başka ülkelerde bulunmasının aslında Amerikan toplumunun kendinden doğan bir oluşum olduğunu ve hele 1890'larda sözü edilmeyen Sovyetler Birliği'nin varlığıyla izah edilmeyeceğini ortaya koyuyordu.

Amerika, NATO ve Türkiye adlı kitabım ise, bir anlama, ilk kitabımın bıraktığı yerden devamıdır. Amerika'nın Yirminci Yüzyılın başından beri daima bir emperyalist siyaset güttüğünü ispatlıyor. İdealist diye ilân edilen W. Wilson'un, sosyalist diye tanıtılan F.D. Roosevelt'in emperyalist siyasetlerini gene Amerikan belgeleriyle ispatladığımı sanıyorum.

Amerika, NATO ve Türkiye'nin önemli parçaları 1945-1949 yıllarında Soğuk Savaş'ın nasıl ve kim tarafından çıkarıldığını gösteren uzun üç bölüm. Bu bölümlerde, Soğuk Savaş'ın Sovyetler Birliği'nin değil, Amerika'nın bilerek ve isteyerek çıkardığını, Türkiye'de ilk kez, ispatladığımı sanıyorum. Belgeler, kanıtlar ve bilimsel değerlendirmenin ancak bu yolda olabileceği kanımsındayım. Soğuk Savaş'ın böyle bir tahlili ile, zaten, NATO'nun gerçek yüzü de ortaya çıkmaktadır. 1948'de Çekoslovakya olayları hiç bize anlatıldığı gibi değilmiş meğer. Potsdam Konferansı da, Japonya'nın teslimi de, Doğu Avrupa'daki gelişmeler de, Truman Doktrini de, Batı Almanya'nın NATO'ya alınışı da... Amerika'nın dünyaya egemen olmak isteyişinde özel bir yer tutan Orta Doğu stratejisi, bu stratejinin jeopolitik temelleri, Türk egemen sınıfların hazırlıklı durumu ve benzeri konular Amerika, NATO ve Türkiye'nin belli başlı konularındandır. Kitapta buluşmak üzere...

(1) Amerika, NATO ve Türkiye adlı kitabımın araştırması tamamlanmış, fakat henüz piyasaya çıkartılmamıştır. İçinde daha önce kullanılmamış bilgi ve belgeler vardır. Bu araştırmanın bir, iki bölümüne dayanarak, 21 devrimci kuruluşun çağrısı üzerine gittiğim Ege Üniversitesi'nde NATO konulu bir konuşma yapmıştım. Araştırmam ve konuşmamla ilgili bir ajans haberini Mustafa Ekmekçi adında bir gazeteci gazetelere vermeyip bekleterek, içindeki bazı yeni bilgileri, sanki kendi araştırmasının mahsülümüş gibi, araştırmacıya, kitaba ya da konuşmaya hiç bir atfida bulunmadan, Başbakan'ın 14'üncü basın toplantısında açıklama yolunu seçmiştir. Henüz yayınlanmamış bir araştırmadan izinsiz alınan bu bilgilerin, araştırmacının ağızından basına intikalinin de geciktirerek, başka kimselere açıklanmasına bilimsel araştırmacılıkta ne dendiği mâlumdur. Buna ne dendiğini ben kendisine söyledim. Söz konusu kişi ne aylardır bu belgeleri toplamış, ne okumuştur; ne de bunların nereden alındığını bilir. Bu davranış araştırma ahlakına, yazarın kendine ve konuşmacıyı çağırarak devrimci kuruluşlara karşı en azından saygısızlıktır... Ne var ki, basınımızda bu gibi emek sömürücüleri azınlıktadır.

AYDINLIK
sosyalist dergi

6. Sayı Çıktı

L. ALTHUSSER : Devrim Silâhı Olarak Felsefe - **Ş. ALPAY** : 19. Yüzyıl Ticaret Sözleşmeleri ve Osmanlı Toplumunu - **A. O. YÜCELALP** : Çağdaş Bilim ve Materyalizm.

ABONE : Yıllık 50, altı aylık 25 Lira - **ADRES** : P.K. 100 Cebeci - Ankara - **DAĞITIM** : Fuat Büte (İstanbul), Orhan Özışman (Ege Bölgesi).

Vietnam'da Nixon'un oyunları

Hüseyin SIRÇALI

Vietnamda Ulusal Kurtuluş Cephesi (FNL) in taarruzu 6. haftasını dolduruyor. Amerikan ve Saygon birliklerinin, duruma hâkim olabilmek için, girişimleri karşı hareketler başarısızlıkla sonuçlandı. B-52'lerin yağdırdıkları tonlarca bomba, hergün 20-30 Amerikan askeri üssünün saldırıya uğramasını önlemiyor. Amerikan ve Saygon kuvvetlerinin kayıp grafiği ise gittikçe yükselen bir eğri çizmekte... Yani toplam kayıplar ile birlikte, günlük kayıp sayısı da artıyor. Hergün daha çok Amerikan askeri, vatanından binlerce kilometre uzakta, silah fabrikatörlerinin keselerini doldurmak ve Amerikan emperyalizminin çıkarlarını korumak için can veriyor. Amerikanın Vietnamda verdiği kayıpların, Kore harbindeki ölü sayısını aştığı, yine Amerikan kaynaklarına, açıklanıyor. ABD. silahlı kuvvetlerinin Koredeki kayıplarının 33629 kişi olduğunu hatırlayalım: Vietnamdaki gerçek kayıp sayısının resmi rakamların çok üstünde olduğu biliniyor.

Buna karşılık, FLN'nin 6 haftalık hücum boyunca verdiği zayıf, geçen yıla oranla, oldukça düşük. Kurtuluş Ordusu kuvvetlerinin «Têt saldırısı»ndan çok daha küçük birlikler halinde çarptığı ve ana üslerinden fazla uzaklaşmadığı, böylece kayıp sayılarını azalttığı bildiriliyor. Fakat bu küçük birliklerin «sızma» olanakları, düşmanları için, tehlikeli şekilde artmış bulunuyor. Örneğin geçen hafta içinde bir Amerikan helikopteri, Saygon'un hemen dışında, Bien-Hoa hava üssüne giden şosenin kenarından açılan ateşle düşürüldü. Hanoi radyosu yalnızca 20-27 Mart günleri arasında 26 helikopter ve bir L-19 tipi Amerikan keşif uçağının düşürüldüğünü açıkladı. (Amerikan istatistiklerine göre Vietnam harbi başından beri düşürülen veya yerde tahrip edilen helikopter sayısı 2463 dür) Saygon kapılarında kurtuluş ordusu birlikleri kol geziyor ve bir miktar komandonun Saygon içine sızdığı biliniyor. Hücum'un başlangıcından bu yana Saygon 6 defa roket ve havan toplarıyla bombalandı. Geçen yılki «Têt saldırısı»ndan farklı olarak bu kez FLN, klâsik gerillâ taktiğini uyguluyor: «Vur-Kaç» Bu durumda Amerikan ve kuklası Saygon yönetimi kuvvetlerine düşen de «gölge boks» yapmak... 30 Mart tarihli Le Monde'un yazdığına göre, Güney Vietnam'daki gözlemciler, Kurtuluş Ordusunun, şehirlere toplu hücum yerine yorma ve yıpratma taktiğini benimsemesinin, araç ve insan gücü olanaksızlığından değil, bu taktiğin politik sonuçlar elde etmeye yönelmesinden geldiğinden birleşiyorlar.

Gerçekten de, Vietnam'da çıkmaza saplanmış olan ABD politikasına karşı direnç bütün dünyada ve Amerika'nın içinde artarken, Amerikan kamu oyu, kendileri için anlamsız olan bu savaşta verilen kayıpların vardığı seviye ve hergün 20-30 Amerikan askeri üssünün roket-havan saldırısına uğramasının, bir türlü önlenememesi karşısında gittikçe infiale kapılıyor. Amerika'nın eski donanma kumandanlarından ve eski «ortak kuvvetler genel kurmay heyeti» üyesi general David Shoup'un «Atlantic Monthly» dergisinin Nisan sayısında yayınlanan yazısı bu infialin ilginç bir örneğidir. İkinci Dünya Savaşında şeref madalyası kazanmış olan ve 1963 de emekliye ayrılan generalin yazısının başlığı: «Yeni Amerikan Militarizmi». General yazısında şöyle diyor: «ABD, militarist ve saldırgan bir devlet oldu. Vietnam'da kuvvetlerin artırılması ile aynı zamana rastlayan 1965 Dominik İstilasısı şu iddiamızı açıkça ortaya koymuştur:

Çıkarlarımızın bir komünist iktidar tehdidi altında görüldüğü her yerde, politik sorunları, askeri bir müdahale ile çözümlenmek hakkını kendimizde buluyoruz.

Bir Amerikan generalinin bu sözlerinin, büyük Amerikan yatırımlarını ve çıkarlarını ve 20.000 Amerikan askerini ve nükleer üslerini ve limanlarımızı «ziyaret» eden 6. Filosunu sinesinde barındıran, Türkiyemiz gibi geri kalmış bir ülke için, ne anlam taşıdığını açıklamanın bilmem ki gereği var mı? ABD. hükümetinin, dünyanın herhangi bir yerinde (ve bu arada tabii Türkiyede) «bir komünist iktidar tehdidi» gördüğü zaman ne şekilde hareket edeceği bir zamanlar «ortak kurmay heyeti» üyeliği yapmış olan bir Amerikan generali tarafından açıkça ifade edilmektedir. Bu gerçek tehdide karşı, bir kısım siyasilerimiz kendilerinin iktidara gelmesinin, Amerikan çıkarlarına karşı olmayacağı konusunda ABD'yi ikna yarışına girmiş görünüyorlar. Bu çaba boşunadır. ABD kendi çıkarlarının kiminle işbirliğinde olduğunu çok iyi bilir; yani bu konuda onu «uyutmak» olanağı yoktur. Ve bu tehdidi yurdumuzun üstünden silmenin tek yolu «Tam Bağımsız Türkiye» yolunda savaşmaktır.

Dönelim general Shoup'un Vietnam için söylediklerine: kafası iyice kızmış görünen general, Kuzey Vietnamın bombalanması için bahane olarak gösterilen 1964 Ağustosundaki «Tonkin körfezi» olayları için şöyle yazıyor:

«Bugün ortaya çıkmıştır ki, Amerikan donanması, daha önceki olaylar ne şekilde meydana gelirse gelsin saldırıyı planlamıştır.» General daha ilerde Johnson yönetimini, «Vietnam çukuru»na iten «saldırgan» askeri çevrelerin varlığını belirtiyor ve bunlar için Vietnam savaşının «kendi sahalarında, profesyonel bilgilerini ortaya koymak için fırsat» olduğunu açıklıyor. General David Shoup'un yazısına bu kadar yer verişimizin nedeni, onun geçmişte çok sorumlu görevler almış bir asker oluşudur. Yoksa Amerikan toplumunun her kesimi, Vietnam savaşına duyulan hoşnutsuzlukla kaynıyor.

İşte, Saygon yönetiminin başında bulunan general Thieu'nün 25 Martta yaptığı «aldatıcı» görüşme teklifini bu çerçeve içinde değerlendirmek gerek. Kukla general, şüphesiz Nixon yönetiminin direktifi ile, Saygon hükümetinin, Vietnam Kurtuluş Cephesi ile ikili görüşmeler yapmaya hazır olduğunu açıkladı. Daha birkaç ay evvel, Paris görüşmelerine gitmemek için, FNL'i bir taraf olarak kabul edemeyeceklerini iddia eden kukla yöneticilerin düştüğü gülünç durum (kimbilir kaçınıcı defa?) bir yana, bu teklifin iki amacı vardır: Birincisi dünya ve Amerikan halkı ayı önünde düşükleri «harp kışkırtıcısı» durumundan kurtulmak. İkincisi Saygon rejiminin «meşruluğunu»(!) Cepheye kabul ettirmek. Bu iki amaç Nixon yönetiminin Vietnam politikasını özetliyor: Olabildiği kadar az gürültüye sebep olarak savaş, Saygon rejiminin «stabilizasyonu»nu sağlayınca kadar sürdürmek.

Bu aldatıcı tekliflere, önce FLN radyosu, sonra Paris görüşmeleri 10. oturumunda, FNL ve Vietnam Demokratik Cumhuriyeti temsilcileri, gereken karşılığı verdiler. FLN heyeti başkanı Tran Buu Kiem şöyle konuştu:

«Güney Vietnam halkının tek ve gerçek temsilcisi Ulusal Kurtuluş Cephesidir. Bu teklifin ciddiye alınacak yönü yoktur. Bunlar Nixon yönetiminin dünya kamu oyunu aldatmak için çevir-

diği manevralardır.

Bugün Vietnam sorununun çözümlenmesi Amerikan ordularının Vietnam'dan çekilmesine bağlıdır. Eğer ABD hükümeti gerçekten barış istiyorsa, çelsin FNL ile ikili görüşmelere kendi otursun. Kuklalarını ileri sürmesin.»

Yazımızı, halk savaşlarının büyük ustası general Nguyen Giap'ın Milânoda yayınlanan haftalık Europeo dergisine verdiği bir demeçle bitirelim. Eğer ABD tutumunu değiştirmese, Paris barış görüşmelerinin daha uzun süre devam edeceğini açıklayan general, daha sonra şöyle diyor:

«Biz tutumumuzu terketmeyiz. Zaten bunun için de sıkıştırılmıyoruz. Delegeler tartışırken, biz savaşa devam ediyoruz. Biz barışı severiz, fakat, ne bahasına olursa olsun temin edilebilecek bir barışı, istemeyiz. Bizim için barış, tam zafer, yani Amerikalıların gitmesi demektir. Bunun dışında her türlü uzlaşma, bizim için, bir esaret tehdidi olacaktır. Ve biz esarettense ölümü tercih ediyoruz.»

Amerikanın 600.000 kişiyi 10 veya 15 yıl daha Vietnamda tutmasına imkân olmadığını belirten Giap şunları ekliyor «Onların politik yenilgileri, şu gerçeği ortaya koyuyor ki, devâsâ bir askeri makineyi düzenlemelerine rağmen, politik plânda birşey değiller.»

Vietnam halkının eşsiz fedakârlığı ile desteklenen bu basit, fakat sağlam ve kesin mantık karşısında Amerika ne yapsın, (acımak bize düşmez ya) Nixon ne yapsın?

(15. Sayfadaki Devam)

Cezayir'deki siyasî tutuklular lehinde aktif sempatilerini gösteren Fransız Komünistleri ve Fransız demokratları, bu anlamda, yalnızca bir dayanışma görevini yerine getirmiş olmakla kalmıyorlar; aynı zamanda, ülkelerinin tam bağımsızlığı, demokrasi ve kalkınma yolunda yürüttükleri uzun ve çetin mücadelelerinde, Cezayir halkına yardım da etmiş oluyorlar.

(1) Bu eğilimlerin en gericisi —«Oujda hizbi»— adını, savaş sırasında Milli Kurtuluş Ordusu'nun karargâh kurduğu ve üyelerinin memleketi olan Fas'a yakın bir sınır kasabasından almaktadır. Aralarında Dışişleri Bakanı Boteflika, İçişleri Bakanı Medeghri, FLN'in başı Kaid Ahmed, vb. nin bulunduğu üyeler, eskiden beri birbirlerini tanıyarak bir araya gelmişlerdi.

(2) Taraftarlarının büyük çoğunluğu (bu arada T. Zbiri, eski Çalışma Bakanı A. Zerdani, FLN'in eski sekreteri Boudniber), Doğu Cezayir'in Constantin (vilâyetinden) oldukları için, böyle denmiştir.

(3) Bu şekilde, Abdusselam Belaid'e bağlı Cezayir Petrol Şirketi: Sonatrach, 1966'dan beri Amerikan şirketleriyle dört anlaşma imzalamıştır.

(4) Puç (Putsch): Arkasına kütleyi almadan hükümet darbesi yapma amacını güden anarşist bir hareket verilen addr.

(5) Bu makalenin yayınlanışından sonra Cezayir ve diğer ülkelerin kamuoyu baskısı, 1965 Eylül'ünden beri tutuklu bulunan 100 den fazla insanın zindanlardan kurtulmalarına yol açmıştır. Serbest bırakılanlar arasında PAGS'in liderleri, eski Başkan Bin Bella ve daha başkaları da vardır. Fakat, zindandan kurtulmuş olan bu insanlar, bu sefer, ülkenin en hücre köşelerine sürgüne gönderilmişlerdir.

Doktor Şefik Hüsnü Deymer

Türk Sosyalizminde 40 yıl (1919-59)

R.N. İLERİ

Bundan tam on yıl önce, sınıf bilincine erişmiş ihtiyar işçilerin BÜYÜK DOKTOR diye andıkları Şefik Hüsnü Deymer 8 Nisan 1959 günü sürgün bulunduğu Manisa'da vefat etmiştir.

Doktor Şefik Hüsnü 1887 yılında Selanikte doğmuş, orta tahsilini bu şehirde tamamlamış 1905'de Parise gidip Sorbone üniversitesinde Fen fakültesinde okumuş, Tıbbiyeyi bitirip Asabiye mütehassısı olmuştur. Pariste Jön-Türk'lerle ilişkileri ve J. Jaurés'in etkisi ile sosyalist oluşu bilinmektedir. Pariste tanıştığı Polonyalı üniversiteli kız arkadaşıyla evlenmiştir. Çilekeş hayatında çok defa kendinden ayrı kalan kızları yüksek tahsilini tamamladığı savaş yıllarında Polonya'da kalmış, bütün gayretlere rağmen yurda dönmek için gereken müsaadeyi alamamıştır, Varşova ayaklanmasında Nazilere karşı görevini gö-

rürken şehit edilmiştir.

... Balkan savaşında yurda dönen Dr. Şefik

Hüsnü Birinci Dünya savaşının sonuna kadar Çanakkalede mülazimievvel olarak hizmet gömüştür. Karanlık mütareke yıllarında, ölünceye kadar devam ettireceği siyasi mücadelesine, sosyalizm için mücadeleye atılmıştır. Nedenlerini kendi ağzından dinliyelim: «Esasen bizde Marx'ın devrim için gerekli gördüğü maddi şartlar da daha yerine gelmiş değildir... bu noktayı kaydedelim... İddia edeceğimiz ki bu şartların doğuşunu beklemeden, sadece halk sınıflarının sosyal şartlarına güvenerek, pek yakın vadede (Türkiye) devrimini yapmağa mecburdur, meğer ki sömürge ahali derekesine inmeğe razı olsun!» (26. 8. 1921). İşte Şefik Hüsnü bütün hayatını vatanının emperyalizmin boyunduruğuna düşmemesi için bu yola vak-

fedecektir. Çünkü ona göre köklü sosyal reformlar ve bu arada, derebeyi rejimi kalıntısı ağalık rejimine son veren kesin bir toprak reformu yapılmadıkça, siyasi alanda devrimler yapmakla yetinildikçe «iktidardan yararlanarak bir kısım küçük ve orta sermayenin sahipleri cüretli işlerle büyük güce sahip olur, artık ekonomik (Devlet) baskısı istemezler. Zorunlu olarak yabancı sermaye ile işbirliği ederler. Hükümete (içten) baskıda bulunurlar.» «Halk fırkası da bu iniş üzerindedir» «bu küçük burjuva fırkasına mensup nüfuzlu üyelerin sermayeleri arttığı oranda devrimciliği azalacaktır.» (1 Ocak 1925, Aydınlik). Doktor Şefik Hüsnü ayrıca Türkiyede sade üç politik akımın var olabileceğini belirterek demektedir ki: bunlar 1 — Bugünkü devrimi (Atatürkçülüğü) yaşatmağa azmetmiş olanlar; 2 — Derebeylik artıklarından kök alan GERİCİ akımlar; 3 — İçtimai devrim isteyen sosyalist akım. Bunlardan birincisi ve üçüncüsü uzun müddet elele hareket edebilir ve irticain herhangi bir fırsattan yararlanıp tehlikeli olacağı zamanlarda siyasi ve içtimai devrim taraftarları, (yani Atatürkçülerle sosyalistler) milletin ezici çoğunluğu ile beraber tek bir vücut olarak kara kuvvetin karşısına çıkacaklardır. (1 Mayıs 1923, Aydınlik). Şefik Hüsnü bu görüşleri 1919 yılında kurduğu ve 2000 işçi delegesi ile toplanan Birinci Kongresinde (20 Eylül 1919) genel sekreteri olduğu TÜRKİYE İŞÇİ VE ÇİFTÇİ SOSYALİST FIRKASI sözcüsü olarak söylemektedir. Parti İngiliz işgaline kadar çalışmış Ethem Nejat, Sadrettin Celâl, Namık İsmail gibi önemli kişileri bağrında toplamış, işgalde ise kısmen yer altında geçmiş, bazı üyeler de Anadolu'ya geçip çete savaşına katılmışlardır. Örneğin Anadolu'da düşmana ilk kurşunu atanlardan Dr. Hikmet Kıvılcımlı bunlardandır. Suphi Nuri gibi bir kısım üyeler ise İstanbul'da kalıp Milli Mücadeleyi oradan desteklemişlerdir.

ŞEFİK HÜSNÜ'NÜN DURUM İNCELEMESİ

Dr. Şefik Hüsnü «Türkiye ve İçtimai İnkılap» (Aydınlik Yayınları No: 6) broşüründe Türkiye'nin çok değişik bölgelere sahip bulunduğunu belirterek bu bölgeleri sosyal ve sınıfsal yönden incelemektedir. 1919 yılındaki Türkiye bugünkü durumumuzla çok değişik olmakla beraber bu incelemeyi özetlemek gerekir:

1 — Tamamen ziraî döneme bile girmeyen Doğu bölgesi ve çevresi. Halk burada toprağa henüz bağlı bile değildir, çoğul olarak hayvancılık, göçebe bir hayat sürer. «Şeyhlerin beylerin keyfi idareleri herşey hakimdir. Halk çalışır, eker, ürün idrak eder; bey veya şeyh kendi debede ve saltanatı... sefahatı hudutsuz dalkavuklar ve hizmetkârları ve nihayet Devlet vergisi için, çıkan ürünün hemen hepsini, dörtte üçünü alır. Çalışan kitleye bir kuru ekmek bile kalmaz. Bu kısımdaki halkın en büyük varlığı, onu hiç bırakmayan salt cehaletidir!... Daha iyi soyulabilmek için ve daha kolaylıkla ezilebilmek için kasden cahil bırakılan, pek aşağı ve fena bir hayat süren halk, adeta iş hayvanından farkı olmayan halk, reislerine bir mabut gibi hürmet ve itaat eder.

2 — Köy ekonominin hakim olduğu yerler (Orta Anadolu). «Bu havalinin gayet geniş arazi üzerinde pek az nüfus vardır. Halkın büyük çoğunluğu sonsuz bir yoksulluk içinde olan küçük arazi sahipleridir.» Binlerce yıl önceki araçlara tekabül eden karasaban kullanılmaktadır. Hemen her evde dokuma tezgâhı vardır. Tek parçalı te-

sosyalist literatürde terimler ve kavramlar

KARŞITLARIN MÜCADELESİ ÇELİŞKİ MEMLEKETİMİZİN BAŞ ÇELİŞKİSİ

Memleketimizde, Kemalist dönemde, 1930 larda, Türkiye siyasi bakımdan bağımsızken ve Türkiye içindeki feodal unsurlar tasfiye edilmemiş (yani tam olarak ikincil plâna itilmemiş, ikincil yön haline gelmemiş) olmakla birlikte geriletilmiş durumda iken Türk toplumundaki baş çelişkinin proleterya - burjuvazi çelişkisi olması şartlarına oldukça yaklaşmıştı. Bu dönemde sosyalistlerin ağzında «kahrolsun burjuvazi» gibi bir slogan, bir ölçüde, doğru bir slogan sayılabilir.

Ama son 25 yıl içinde Türkiye'de anti-demokratik karşı-devrimin derece derece gerçekleşmesiyle ve emperyalizmin işbirlikçisi sermaye çevrelerinin ve feodalitenin toplumdada egemen duruma gelmesiyle ve Kemalist Demokratik devrimin Türk halkına sağladığı kazançların birer birer yitirilmesiyle Türkiye emperyalizmin vesayeti altına girmiş bulunmaktadır. Ve feodal unsurlar bir kez daha önemli duruma geçmişler, başkaldırmışlardır. Onun için proleterya-burjuvazi çelişkisi ikinci plâna geçmiş, millici güçlerin (şehir ve köy proleteryası ile şehir ve köy küçük burjuvazisinin — asker sivil aydın zümreyi de bu millî kolunun) gayri-millî güçler (emperyalizm, işbirlikçi sermaye, feodal ağalar üçlü ittifakı) arasındaki çelişki ön plâna geçmiş ve baş çelişki halini almıştır. Şu halde memleketimizin baş çelişkisi emperyalizm ile Türk halkı arasındaki çelişkidir.

Bu çelişkinin çözülmesiyle Türkiye'de millici güçler egemen durumuna geçecekler, Türkiye'yi tam bağımsız, gerçekten demokratik bir ülke payesine yükselteceklerdir. Yani millî demokratik devrimi gerçekleştireceklerdir. Ama demokratik devrimi ondan

Diyalektiğin kanunları

11

sonraki aşama yani burjuvazi ile proleterya arasındaki çelişkinin çözülmesi izlenildiği demokratik devrimin kısır kalması ve karşı-devrim tehlikesi, yukarıda da belirttiğimiz gibi her zaman mevcuttur. Ayrıca, demokratik devrim safarındaki devrimci güçlerin pek büyük çoğunluğunu teşkil eden emekçi sınıfların sömürüden kurtulması ancak sosyalizmle, yani proleterya-burjuvazi çelişkisinin çözülmesiyle mümkün olacağına göre bu çelişki millî demokratik devrim döneminde bir süre için ikinci plânda kalmış olsa bile aksiyonuna devam edecek, millî demokratik devrimin zafere ulaşmasıyla baş çelişki haline gelmesi kaçınılmaz olacaktır.

Bu durum sadece demokratik devrimini tamamlamamış geri bir tarım ülkesine özgü bir durum değildir. Öyle şartlar olabilir ki gelişmiş bir kapitalist ülkede bile bazı konjonktürlerin birleşmesi sonucu proleterya-burjuvazi çelişkisi ikinci plâna itilebilir. Örneğin Fransada olduğu gibi. Çağdaş Fransız toplumunu bütünü içinde dikkate alacak olursak, baş çelişki, burjuva devriminin zaferinden beri süregelen ve sosyalist devrime kadar süreceği olan burjuva-proleter çelişkisi olmakla birlikte İkinci Dünya Savaşından sonraki dönemde, bu baş çelişkinin dürtüsüyle Fransız burjuvazisinin Amerikan emperyalizmini yardıma çağırması sonucunda bu ülkede Fransa'nın NATO'dan çıkışına dek Amerikan emperyalizmi ile gayri-millî burjuvazi ortaklığına karşı tüm Fransız halkı arasında gelişmekte olan ikincil bir çelişki baş çelişki halini almıştır. Onun için çelişki kavramını deyişmez, donmuş, kalıplaşmış bir şey olarak anlamamak gerekir.

**Dr. Şefik Hüsnü Çanakkale Savaşında Mülazım-
evvel rütbesiyle**

kerleği olan kağıt arabası kullanılır. Muntazam yollar yoktur. Köylü «Feodal devlet, köy mütegalibesi, muhtekirler, dış ve iç sermayenin amansız soygun ve tazyiği altındadır.»

3 — Batı Türkiye ile kuzey ve güney sahilleri ziraatte büyük işletmenin hakim olduğu, sınınin azımsanmayacak derecede geliştiği, büyük nehirlerin suladığı son derecede verimli topraklardır. Nüfus yoğunluğu fazladır. Küçük ziraat işletmeler büyük toprak sahiplerinin boyunduruğu altındadır. Büyük «Padişah çiftlikleri» vardır. Ziraat proletaryanın yanında «yarıcalık suretiyle büyük toprak sahiplerine, muhtekirlere bir soygun ve sömürme alanı teşkil eden, büsbütün topraktan yoksul veya pek az toprağı olan geniş bir yarım proleter kitlesi vardır.», «Hükümet kuvveti çiftlik sahiplerinin, mütegalibenin (zorbaların) ve faizcilerin en tabii mütefikli, ecnebi sermayenin en emin icra vasıtasıdır.» Bu bölgede yollar daha fazladır, limanlar vardır, bunlar bölgeyi birbirine bağlar (pazar ekonomisi vardır). Ticaret bu bölgede kesiftir. Madenlerin çoğu, sınıai ve işçi sınıfı bu bölgededir. Sermayenin büyük çoğunluğu yabancıdır. Bu bölgede sosyal hareketi yaratan ortam vardır. Yirmi yılı aşkın bir süredenberi bilinç dışı da olsa bir işçi hareketi doğmuştur, bu sosyal hareket bugün daha bilinçlenmiş ve güçlenmiştir. Bu hareket bazı şartların iddi-

Dr. Şefik Hüsnü'nün 10'uncu ölüm yıldönümü sıralarında çok şaşırtıcı ve resmi bir açıklamayı gerektirecek bir olayla karşılaştık. 1951 TKP tevkifatına ait 1954/33 sayılı «Esbabı Mucibeli Karar»da (Sahife 319) Dr. Şefik Hüsnü BEŞ SENE ON AY ağır hapse ve Manisada BİR SENE ONBİR AY ON GÜN sürgüne mahkûm edilmişti. Bu karara göre, tutuklanma tarihi 28.2.1952 olduğuna göre Dr. Şefik Hüsnü'nün 28 Aralık 1957 günü mevkufiyeti bitmekte ve sürgünü de 8 Aralık 1959 tarihinde tamamlanmaktaydı. Halbuki bu karar «Şiddet sebebi gösterilmeden cezasının asgari haddinden uzaklaşmasının kanunsuzluğuna mütevecih... İtirazları yerinde görüldüğünden» Askeri Temyiz Mahkemesinin 56/2080 nolu kararıyla BOZULMUŞTUR. Tutuklu bulunan Dr. Şefik Hüsnü'nün GIYABINDA bu konuda dava yeniden evrak üzerinde görülmüş ve Ankara Garnizon Kumandanlığı Siyasi Mahkemesinin 957/14 sayılı kararı ile (Sahife: 46): 65 yaşını bitirmiş olduğundan «4 sene iki ay müddetle ağır hapis ile tecziyesine, 1 sene dört ay

ası aksine bazı kişilerin kışkırtması, yapmacık bir gelişme değildir, ekonomik zorunlukların kaçınılmaz bir sonucudur.

«Türkiye sosyal hareketinin bundan sonra katedeceği ve etmek zorunda bulunduğu aşama kasden meydana getirilen işçi ayrılıklarını, sosyal hareketle ilgileri olmadığı halde sadece hasis düşünce, hırslar ve çıkarlarla layık olmadıkları baş yerlere geçen yabancı, düzme, zararlı asalakları ortadan kaldırarak ve bütün sun'i farkları kaldırarak işçi birliğini kurmak suretiyle sınıf bilincinin arz ve izhar edeceği güç, bu hareket vüsatında mevcut ziraat proletaryaya ve yarım proletaryanın da iştirakini sağlamak suretiyle ikinci adımını atmış olacaktır.»

«Pek zayıf bir sosyal hareket ortamı olan orta Türkiye'nin özellikle fakir ve orta halli sınıfın, çiftçilerinin dayanılmaz durum ve mevkileri sosyal hareket öncülerinin asla gözlerinden uzak kalmıyacak özel bir öneme sahiptir. Türkiye işçi hareketinin bilinçli rehberleri bu kısımda fakir ve orta halli köylü ve şehirlilerin bütün isteklerini büyük bir dikkat ve nüfuzla tetkik ve tesbit edecek, işçi sınıfı da bu istekleri kendi mücadele alanına katarak bu koruyucusuz ve kimsesiz sınıfın fiili ve samimi öncülüğünü üzerine alacaktır. Sahillerle birlikte batı Türkiyenin kudret dolu bilinçli proletaryasının orta Türkiye'nin geniş ezilmiş halkı ile aktedeceği pek tabii ve hakiki karşılıklı çıkarlara dayanan birliğin vereceği güç, sosyal inkılabın zaferini elde etmek için en

Politik bir cinayet mi?

20 gün müddetle Manisada Emniyeti Umumiye mezareti altında bulunmasına» karar verilmiştir. O sıralarda Dr. Şefik Hüsnü hapiste bulunmaktadır ve bu karara göre 4 ay fazla yatmış bulunmaktadır, hesabı yapılırsa görüldü ki sürgün süresi 17 EYLÜL 1957 günü TAMAMLANMAKTADIR. Yani ülserden ağır hasta olan yaşlı bir politik lider boş yere BİR YIL YEDİ AY sürgünde tutulmuş, gereken bakım ve yakınlıktan uzakta, lokantalarda hastalığı ile uzlaşmayan yemekler yiyerek vefat etmiştir. Bu Mahkeme kararını nakzeden sonraki tarihten başka bir karar ibraz edilmedikçe, Dr. Şefik Hüsnü Değimer'in siyasi bir cinayete kurban olduğunu söylemekten başka çare kalmamaktadır.

büyük amel olacaktır. Ve bu zafer, bugün sosyal hareket için elverişli şartlardan yoksun, büsbütün geri kalmış doğu Türkiye ezilmişlerinin de asırlık boyunduruklarını kırdırarak ve onları özgürlüğün mutlu ufuklarına kavuşturacaktır.» (1919 Dr. Şefik Hüsnü).

Dr. Şefik Hüsnü'nün 1919 - 1925 dönemindeki bazı görüşlerini aktarmış bulunmaktayız. Partinin ilginç olan faaliyeti ve programı hakkında Dr. Mete Tuncayın kitabı pek değerli bilgiler vermektedir. Doktor Şefik Hüsnü ilk günden sol hareketin doğru şiarlar etrafında birleşmesi ve diğer yünden Demokratik Devrimin gerçekleşmesi için Mustafa Kemal'ci kolla güçbirliği istemiş 1923 den ölüncüye kadar da toprak reformu, işçi hakları, gizli oy, açık tasnif ve NİSBI temsil ilkelerini şaşmaz bir devamlılıkla savunmuştur.

1925 yılında Musul vilayetini ve petrolu bize vermemek için İngiliz emperyalizminin kışkırttığı dinsel Şih Sait isyanında parti: «kara kuvvet bizim de burjuvazinin de düşmanıdır, herşeyden önce bu düşmanı yenmeliyiz tezini savunmuştur. (25.2.1925.)

1 Mayıs 1923 de Aydınlık dergisindeki yazılardan dolayı tutaklanıp beraat eden Sol kanat, bu açık ve seçik tutumuna rağmen 1 Mayıs 1925 günü yayınlanan bir bildiri vesilesi ile İstiklâl Mahkemesine sevk edilmiş, önceden Varşova'ya karısının yanına giden Dr. Şefik Hüsnü (Padişaha suikast (?) suçundan) giyabın 15 yıl hapse mahkûm edilmiş, madde kaldırılınca da cezası 1 yıla indirilmiştir. Cumhuriyet hükümeti Şih Sait isyanını bastırmış. Fakat ne Musul'u alabilmiş ve ne de solun sürelice istediği güçbirliğini kabul etmiştir. Toprak reformunu da gerçekleştirince, Atatürk'ün başardığı siyasi devrim sosyal destekten tamamen yoksun kalmıştır.

Bundan böyle siyasi irticanın daimi takibatına uğrayan Dr. Şefik Hüsnü, muhtelif bahanelerle tutuklanmış ve çeşitli hapislik cezalarına mahkûm edilmiştir. 20.6.1946 tarihinde çok partili düzene geçildiğinde, Dr. Şefik Hüsnü'nün Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'ni kurduğunu görüyoruz. Parti kısa zamanda 13 ilde kurulmuş, örneğin yalnız İstanbul'da 10 bin işçiyi parti saflarında örgütlenmesi başarılmıştır. Parti örgütlerinin yanı sıra, yurt çapında sendika hareketleri de hızla geliştirilmiş ve Ferit Kalmuk eliyle 600 işyerinde işçi sendikaları kurulmuştur.

Dr. Şefik Hüsnü'nün 6 ay sonra tutuklanıp mahkeme sonucu 141. maddeden 5 yıl ağır hapse mahkûm olduğunu öğreniyoruz. 1950'de afa serbest bırakılan Dr. Şefik Hüsnü, 1952'de tekrar tutuklanmış, mahkeme sonucu bu sefer gene 141. maddeden 5 yıl 10 ay ağır hapse ve Manisada 1 yıl 10 ay sürgün cezasına mahkûm edilmiştir.

Bu klise Dr. Ş. Hüsnü'nün «Aydınlık» külliyyatından yayınlanan Türkiye ve içtimai inkılab isimli kitabının kapağıdır. Dr. Şefik Hüsnü'nün adının sol altındaki yazı Doktorun imzasıdır.

BUMEDYEN'İN CEZAYİR'İ NEREYE GİDİYOR?

Henri ALLEG

1968 Mayıs ve Haziran aylarının fırtınalı günleri ile Ağustos ve Eylül'de Çekoslovakya'da cereyan eden dramatik olaylar, yaz boyunca Cezayir'de olup bitenlerin bir dereceye kadar Fransızların gözünden kaçmasına sebep oldu.

Bu sıralarda, birkaç hafta arayla, Cezayir hükümetinin apaçık bir şekilde birbiriyle çelişen iki gösterisine şahit olduk: 14 Haziran'da Albay Bumedyen tarafından imzalanan bir kararnameye, (büyük ölçüde Fransız tekellerine ait) 18 büyük sanayi şirketi millileştirildi; bir ay sonra da, Temmuz'un oratlarına doğru, ilerici çevrelere karşı ülkede eşine rastlanmamış bir baskı hareketine girişildi. Resmî kaynaklar, 2000'i başkentte olmak üzere, bütün ülkede 5000 kişinin tutuklandığını bildiriyorlardı.

Geceyarıları tutuklananlar, hemen hemen istisnasız, kısa bir süre önce paraşütçülerin Cezayirli vatansızlara karşı uyguladıkları metodlarla işkenceye tabi tutuluyorlar; günlerce, gecelerce aç ve uykusuz bırakılıyorlar; diliyorlar ve günlerce, gecelerce aç ve uykusuz bırakılıyorlar; tecrit ediliyorlar ve günlerce gözleri bağlanıyordu. Bu gibiler için avukat tutmak ne söz, haftalarca hatat aylarca ailelerine hayatta olduklarına dair herhangi bir haber salmadan «kayıp» tara karşıyorlardı. Cezayirli Millî Öğrenci Birliği yürütme kurulu üyesi Celül Nası ve hükümet darbesi yapıldığı sırada milletvekili olup sonra günümüze kadar SQALCO'nun teknik direktörlüğünü yapan Muhammed Taguya'ya reva görülenler bunlardı. Taguya, tutuklu bulunan ve birçok kötü muamelelere maruz kalan karısının gözleri önünde vahşice dövüldü. Cezayir Komünist Partisi'nin eski lideri ve Cezayir üniversitesinde profesör olan Ahmed Akkaçi ve Dünya Barış Konseyi eski başkan yardımcısı, yaşı 70'i aşkın Abdurrahman Buhama'ya yapılanlar da bundan farklı değildi. Yine yaşı 70'i bulmuş Nicolas Zannettacci ve adlarını burada saymamıza imkân olmayan daha yüzlerce kişi işkenceden kurtulamadılar.

BU BASKILAR NİÇİN YAPILIYOR?

Bu «şüpheli şahıslar», günlerce ve haftalarca bu gibi muamelelere maruz kaldıktan sonra serbest bırakıldılar. Fakat çoğu, sonunda yine serbest bırakılmak, ya da hapsedilmek üzere yeniden tutuklandı. Polis bu göz-dağı verme manevralarının maksadı, açıkça, ülkede hüküm sürmekte olan güvensizlik ve korku havasının daha da yoğunlaşmasını sağlamaktır. Şimdiye kadar halkın desteğini kazanmayı başaramamış bazı liderler, bu durumdaki otoritelerini sağlamlaştırmak için medet ummaktaydılar. Cezayir'de bu gibi yollara başvurulması yeni değildir. Yeni olan bu seferki sindirme hareketinin çapı ve açıkça anti-komünist karakterde oluşudur. Hareketin asıl hedefi, Cezayir Komünist Partisi'nin eski üyelerini, Millî Kurtuluş Cephesi (FLN)'nin Marksist Sol kanadına ait üyeleri ve bilimsel sosyalizme kazanılan yeni işçi, genç ve aydın üyeleri saflarında birleştirmekte olan Sosyalist Öncü Partisi (PAGS-ORP)'nin «ortadan kaldırılması»dır. Eski militanların ve «komünist» olarak damgalanmış eski FLN üyelerinin aranmasında, tutuklanmasında ve PAGS ile var olan ya da var

sanılan ilişkileriyle ilgili sorgularının yapılmasında, polis gerçekten çok sistemli hareket etmiştir. Fakat polisin bu birden bire ortaya çıkan ateşli sindirme hareketini nasıl izah etmeli? «Sol muhalefet» denilen güç ve bu muhalefetin kaydettiği ilerleme iktidarı edecek kadar, politik durumda bir kötüleşme mi olmuştur?

ÇELİŞKİLİ POLİTİKA

PAGS'in ilerleme kaydettiği bir gerçektir. Fakat bu ilerlemenin iktidar için bir tehlike haline gelmesi, (böyle bir tehlikenin başgösterdiği bir gerçek olsa bile), geçen yaz görülen sindirme hareketini açıklamaya yetmez. Bu olup bitenler, darbeden sonra işbaşına gelen hükümetin güttüğü politikanın daha baştan beri paradoksal bir politika olduğunun sadece yeni bir örneğidir. Bu hükümet, bir taraftan «sosyalizm yolunda olduğu»nu ısrarla belirtir ve tartışma götürmez bir anti-empyralist dış politika güderken, diğer taraftan da, ülkedeki sosyalizmin en ateşli savunucularına ve anti-empyralist savaşçıların en iyilerine işkence etmek ve eziyet çektirmekten geri kalmıyor. Eskiden beri süregelen bu çelişkiyi nasıl izah etmeli?

19 Temmuz 1965 hükümet darbesi, sağdaki güçler için kesin bir zafer işareti olmuş olabilir. Ama bu darbe, çıkar çatışmalarını ve Bin Bella rejiminde gelişme imkânı bulan ve sonra da onun başını yiyen hiziplerin rekabetini bastırmayı başaramadı. Bu hizipleşmenin sürüp gitmesinin en spektaküler patlayışı, «Oujda» (1) hizbi ile (ordu kurmay başkanı Tahar Abiri'nin önderlik ettiği) «Doğu Grubu» nun (2) çıktıkları 1967 Aralıkındaki ordu direnişi ve hükümete sadık kalan kavga kuvvetler aracılığıyla Zbiri «asileri»nin ezilişidir. «Doğu Grubu» nun yenilişi, iktidardaki ekibe, bir süre için görünürde bir birlik getirmiş gibiydi. Fakat ekibi meydana getiren gruplar arasında politik bir homojenlik kuru lamadı. (Herkes «sosyalizm» den söz etmekle beraber), farklı sosyal bağlantılar ve temel problemleri kavrayıştaki zıtlasmalar buna imkân vermiyordu.

Buna rağmen, bir anlamda ilerleme olduğu söylenebilir. Ülkede birbirine karşı olan sınıf durumlarını, bugün ortaya çıkmakta olan ayrılıklar, aslında daha açıkça aksettirmektedir. Bağımsızlığın ilk altı yılında yavaşça bir eleme olmuş ve mücadele sırasındaki politik ve asgarî mekanizma içerisinde ya da Tunus ve Oujda karargâhlarında teşekkül etmiş hizipler ve hemen hemen feodal nitelikteki bölgecilik ve akrabalığa dayanan ilişkiler, yerlerini temeli daha çok politik olan gruplaşmalara bırakmıştır. Halen de devam etmekte olan bu gidiş, kurtuluş savaşı sırasında Cezayir milletinin bütün sınıflarını birleştiren FLN cephesinin «normal» çözülmesi olarak görülmelidir. Bağımsızlık kazanıldıktan sonra, çıkarları farklı sosyal tabakalar arasındaki birliği korumak imkânsızdı. Bazı Cezayir liderlerinin inkâr etmesine ve görmek istemeyişine rağmen, ülkede yeni politik bölünmelerin meydana gelmesi kaçınılmaz olduğu için, bu gelişme daha başka patlamalara ve bunalımlara da yol açacaktır.

Kaid
Ahmet

HÜKÜMET BUHRANI

Bumedyen'in Cezayir şehrindeki Club des Pins'de yaptığı konuşma, böyle bir buhranın neredeyse su yüzüne çıkmak üzere olduğunu göstermiştir.

Konuşmayı naklen yayınlayan radyo, Cezayir devlet başkanı tam «ciddî olaylar»dan söz edeceği sırada, birdenbire yayınına ara verdi.

Bu olaydan önce buhranın en göze çarpıcı tezahürü, Fransız şirketlerinin millileştirilmesiyle ilgili kararnamenin yayımlandığı gün, İçişleri Bakanı Ahmed Medeghri'nin istifasını vermesi olmuştu. 1965 Temmuz'unda Bin Bella Hükümeti'nden de istifa etmiş olan bu bakanın bugün sağın, gene «Oujda» nin ileri gelenlerinden Dışişleri Bakanı Abdülaziz Bouteflika'dan çok daha azılı bir lideri olduğu anlaşılmaktadır.

Medeghri, kasten yeni bir buh rana yol açarak, girişilen millileştirme teşebbüslerini ve ileride bu konu da atılacak adımları tasvip etmediğini belirtmek istemişti. Ona göre, Albay Bumedyen'in bu yöndeki teşebbüsleri, daha önceki hükümet tarafından da yürütülmüş olan «demagogik geçici tedbirler politikası»nın eseridir. Hemen hemen hiçbir meseleyi halletmeyeceğini, üstelik devlete altından kalkamayacağı külfetler yükleyebileceğini öne sürerek, Medighri, aynı şekilde, toprak reformuna da karşı çıkmaktadır. 1967 Aralık ayında Şerif Belkasım'ın yönettiği sekreterlik buhranından beri çözülmeye başlamış olan FLN'den sorumlu Kaid Ahmed de, toprak reformu konusunda Medeghri'nin ağızıyla konuşmaktadır. Bu olay, partinin mi yoksa idarenin mi daha etkili ve hükümran olacağı konusundaki çatışmalara dayanan Medeghri - Belkasım düşmanlığını önleyememiştir.

Toprak reformunun uygulanması için tesbit edilen yeni tarih üzerinden de haftalar geçtiği halde, FLN genel sekreteri bunun hiç sözünü etmiyor. Ama bu arada, her birinin arazisi 100 hektardan fazla olan 8500 büyük toprak sahibi, gecikmeden yararlanarak, topraklarını akrabaları arasında bölüştürdüler ve bu kimseler de böylece bir «aile» reformunun uydurma sahipleri haline geldiler. Diğer taraftan, Kaid Ahmed, toprak reformu çerçevesinde dağıtılacak hemen hemen bir karış toprağın bile kalmadığını açıklayarak, bu konudaki görüşünü (doktrinini) yüce ve aydınlatıcı bir cümleyle ifade etti: «Toprak onu sevenlere ait olmalıdır.»

**Abdelaziz
Bu teflika**

Çıkarları toprak mülkiyetinin korunması ve özel sermayenin gelişmesine bağlı olan sosyal tabakaların bugün etrafında kümelenen adamlar işte bunlardır.

Onlardan ayrı olarak - yahut daha doğrusu onların karşısında - Sanayi Bakanı Abdusselam Belaïd, Cezayir devletinin kamu mülkiyetini arttıran millileştirme çabalarını ve yeni organizasyonlar yaratılmasını kesin olarak desteklemektedir. Kendi kendini yöneten (autogestion) sanayi işletmelerini kendine malederek, devlet zaten «zenginleşmiş» bulunuyordu. Paris'le tercihli ticaret ilişkilerinin sürdürülmesi hususunda son derece arzulu olan Medeghri'ye karşılık, Abdusselam Belaïd, takas anlaşmalarında Fransa'nın işgal ettiği yerin sınırlandırılması ve dış ticaret ilişkilerini birçok ülkeyi kapsayacak şekilde genişletilmesi görüşünü savunmaktadır.

YABANCI ÇIKARLAR

Abdusselam Belaïd ve onun çevresinde kümelenmiş ve kökenleri bakımından başlıca komuta mevkilerini ele geçirmiş «bürokratik burjuvazi»nin bir parçası olan unsurlar, böylece, kendilerine hayat veren anti-demokratik ve işçi sınıfına karşı özlere rağmen, bir anlamda Cezayir'in millî çıkarlarının koruyucusu olarak ortaya çıkabiliyorlar. Ama bunların ekonomik alandaki davranışlarında bile birçok tutarsızlıklar görülmektedir. Örneğin, Cezayir gibi bir ülke için yüzde yüz doğru bir prensip olan dış ticaretin bir çok ülkeleri kapsayacak şekilde genişletilmesi, ticaret yapılan ülkeye göre çok iyi bir sonuç da verebilir, çok kötü bir sonuç da. Fransız kapitalisti yerine Amerikan ya da Alman firmasını geçirmek, ülkenin ekonomik bağımsızlığına doğru bir gidiş varmış yanılığını vermektense başka işe yaramaz. Sosyalist ülkelerin teklif ettikleri muazzam imkânlarla rağmen, Abdusselam Belaïd'e bağlı teknokratların tercihleri (3) ekseriya bu yönde olmaktadır. Geçici birtakım tedbirlere rağmen (ekibin diğer üyelerini peşinde sürüklemeyi başaramayan Medeghri, sonunda istifasını geri almak zorunda kaldı) iktidardaki grup arasındaki temelli görüş ayrılıkları değişmeden kalıyor. Her birinin kendi çıkar ve ihtiraslarına göre farklı anlamlar verdikleri «sosyalizm»in resmen benimsenmesi de bu ayrılıkları hiçbir zaman gidermeye yetmeyecektir.

YENİ KAPİTALİSTLER

Hükümetin sağ kanadı, gerçekte, ülkede bağımsızlıktan bu yana istahları daha da kabaran bir «dayanağa» sahiptir: Büyük toprak sahipleri ve yeni-sömürgecilik tekellerinden alabileceklerini umdukları altın kıntılarıyla baştan çıkan yeni kapitalistler (büyük tüccarlar ve sanayiciler). Bunların devlet cihazı, ordu ve millileştirilmiş teşebbüslerde adamları —suç ortakları— vardır. Bu durum suistimallere ve karşılığında da yüksek kademelerdeki yöneticilerin büyük maddî imkânlarla kavuşmalarına yol açan bir ortam yaratmaktadır. Örneğin: Bir Tarım Bakanının, Sidi Bel Abes'in

mahallî bir FLN lideriyle lüks bir lokanta açmak için işbirliği yapmaktan çekinmediğini ve aynı kasabanın vali yardımcısının takma isim altında iş çevirmekte olduğunu herkes bilmektedir. Bu seviyedeki bu çeşit olaylara gittikçe daha sık rastlanır olmuştur. Genel hava bu olunca; hükümette, orduda ve FLN'de halen görevli bulunan ilericiler, «eski kafalılık» damgası yeme durumunda kalmaktadırlar. Albay Bumediën ise, samimiysizlik kuşkusu uyandırmaksızın, sık sık «Cezayir'in sosyalizm yolunu izleyeceğine» dair beyanlarda bulunmaktadır.

Büyük toprak sahipleri ve parababalarının, yeni yeni «doğmakta» olan bir zümreyi teşkil etmedikleri, bunların çok önceden doğup gelişmiş, «19 Haziran»dan beri de olağanüstü derecede güçlenmiş olduklarını ve üstelik devlet cihazı ve tek parti içerisinde iyice kök salmış temsilcilerinin bulunduğu ne yazık ki artık Cezayirilerin tesbit etmesi gerekir. FLN'nin bir numaralı adamının Tiaret bölgesindeki topraklarda önemli çıkarları bulunduğunu, ya da aynı kişinin ailesinin apaçık feodal bir yapıya sahip olduğunu bilmeyen yoktur.

Rejimin ortaya attığı «sosyalist» sloganların gölgesinde durumunu sağlamlaştırmayı bugün için pratik ve geçerli bulan sağ-kanat, başkalarının desteğine lüzum kalmadan kendi hâkimiyetini kurabilecek kadar güçlendiğini hissettiği an, aynı «orta» yolda yürümeyi herhalde uzun zaman tatminkâr bulmayacaktır. Böyle bir durumda, kendi görüşlerini benimsemeyip güçlük çıkardıkları takdirde, Albay Bumediën ve arkadaşlarını iktidardan uzaklaştırmayı hedef alacakları da besbellidir.

Cezayir'de birçok ileri gelen çevrelerin tuttuğu bir görüş olan, anti-komünizmle karışık dar milliyetçi görüşe göre, «sosyalist devrim»i en az «solda» olduğu kadar, sağda da tutmak gerekmektedir. Tarih de bize hep göstermiştir; böyle bir politikanın mantikî sonucu, sağa nazaran, sola daha kuvvetle ve daha sık vurmaya icabettirmektedir. Hükümeti olumlu tedbirlerinde en ateşli bir şekilde destekleyenler, burada da en sert darbeleri yiyenler oluyor. Bu yanıltıcı «üçüncü yol»u tutmuş giden «yönetimdeki» sol unsurlar, bu şekilde sağın kökleşmesine zemin hazırladıklarını ve bu gidişin ileride kendilerinin de iktidardan düşürülmelerine yol açacağını görmek istememektedirler. Halka karşı bir sindirme hareketine tavizkâr davranarak, muhalefetteki ilerici güçlerden büsbütün kopmuş oluyorlar. Sağın elde etmek istediği ve Medeghri ile askerî gizli servislerin militan sosyalistlere karşı giriştikleri hareketin sonucu da zaten budur.

BİRLEŞME PROBLEMLERİ

Sonunda ister istemez bağımsızlıktan sonra alınmış bütün olumlu tedbirlerin bir yana itilmesine yol açacak olan sağdaki bu «kutuplaşma»nın yarattığı büyük tehlikeyi gören Cezayir'li demokratlarla militan sosyalistlere zor ve karmaşık bir görev düşmektedir: Gericiliğe hizmet eden anti-demokratik sindirme hareketini itham etmek, fakat bunu yaparken, halen iktidarda olanların topunu birden «aynı çuvala koymak»tan kaçınmak. İktidarı paylaşanların bir kısmı, ön-yargılarla körleşmiş olmalarına rağmen, daha önce de belirttiğimiz gibi, anti-emperyalist ve samimî ilericidir. Gericiliğe ve emperyalizme karşı en geniş cepheyi meydana getirebilmek için, bu unsurlarla amaç birliği kurmak (hatta cepheye daha başkalarını da katmak zorunludur. PAGS (Sosyalist Öncü Partisi)'nin güttüğü hedef budur. 19 Temmuz hükümet darbesi'nden bu yana Cezayir'in sahne olduğu siyasî buhrana, barışçı ve demokratik bir çözüm getirmenin başka yolu da yoktur. Bazı muhaliflerin hayal ettikleri gibi, halk kütlelerinden ve ülke gerçeklerinden kopuk: puçlar (4), zorbalıklar ve suikastlar ancak kanlı ve müthiş karşı koymalara yolaçar. Bu

da en çok Cezayir'in düşmanlarını memnun eder, ama ülke için büyük bir talihsizlik olur.

Cezayir halkı kurtuluşu için yeteri kadar kan döküp acı çekmiş ve hızla kavgalarıyla kişisel çatışmalardan bıkip usanmıştır. Onun için bu gibi maceralara sürüklenmeye razı olmaz. Ama bu, onların sonuna kadar sus pus kalacakları anlamına da gelmez. Köylerdeki korkunç sefalet, şehirli ve bilhassa köylü halkın canına okuyan keyfi idare, «yeni zenginler»e karşı büyüyen öfke, ağırlığını gittikçe daha çok hissettirmektedir. Kaid Ahmet tarafından yapılan her türlü baskıya rağmen, militan sendikacılar, sendikalarını dağıtmayı ve devretmeyi kabul etmemişlerdir.

FLN içerisinde de, reorganize olma yolundaki birçok başarısızlıklardan sonra, yeniden demokratik ve anti-emperyalist bir cephede birleşmenin gerekliliğini anlayan, ama bunun, lekelenmiş ve büyük ölçüde ideolojik karışıklığa sahne olan bir FLN çerçevesinde başarılmasının mümkün olmadığını bilen birçok kimseler vardır. Bütün bu faktörler acele değişiklikleri gerektirmektedir.

Bu durumda, militanlarına indirilen darbelerle rağmen, Cezayir'in bugün içinde bulunduğu ciddi bunalıma çözüm getirecek «demokratik ve barışçı» yolu PAGS göstermektedir.

PAGS Beş Soruya Cevap Veriyor adlı broşürde şöyle deniyor: «Bugünkü aşamada ve hızla kavgaları ile gericî güçlerin yarattığı karışıklığa rağmen, belirli bazı hedefler ve ortak çıkarlar esasına dayandırılarak, bir yanda halk kütlelerinin mücadele ve baskıları ile, diğer yanda, nerede olurlarsa olsunlar, şu veya bu derecede ulusal çıkarlar ve anti-emperyalist mücadele ile ilgisi olanlar ve ülkenin gelişmesi için zorunlu yolu görenlerin birleşmesi mümkündür.»

Kelimeler üzerinde mugalâtaya kaçmadan, hükümetin resmî yayınlarının her gün tekrarladıkları gibi, şu anda Cezayir'in bir «sosyalist devrim» peşinde olduğuna PAGS inanmamaktadır. PAGS görüşünü şöyle ortaya koyuyor: «Sosyalist devrime yaklaşmak için henüz şartların birçoğu (bu arada toprak reformu) henüz yerine gelmemiştir. Asıl mesele, yürütülmekte olan millî-demokratik devrimi geliştirerek, bu şartların bir an önce yerine gelmesidir. Politik ve sosyal güçlerin geniş bir koalisyonunu kurarak ve ilerici cepheden feşekkül edecek anti-emperyalist bir hükümeti empoze edip yaşatarak, bu devrimin başarısını garantilemelidir.»

ASGARİ PROGRAM

Geniş halk kütlelerinin bir araya gelmesine katkıda bulunmak amacıyla, PAGS, bir asgarî program teklif etmektedir. Bu programın belli başlı maddeleri şunlardır:

- Emperyalizm ve yeni-sömürgeciliğin tehlikeleriyle sızmalarına karşı mücadele;
- Demokratik ve sendikalaşma hak ve özgürlüklerine saygı ve bunların genişletilmesi sonucu ülke siyasî hayatında meydana gelen gevşeme ile mücadele;
- Toprak reformu ve fakir köylülerin dilekleri için mücadele;
- Şehir ve köy emekçilerinin, mahrumiyet bölgelerinde yaşayanların ve işsizlerin hayat seviyelerinin yükseltilmesi için mücadele, sosyal adalet ve millî gelirin adil bir şekilde dağıtımını için mücadele, işletmelerin yönetimi ve iş şartlarının tayininde işçilerin etkili söz hakkı için mücadele;
- Üretimdeki ve idarî ve sosyal mekanizmanın çalışmasındaki faaliyetleri ülke yararına olan orta tabakaların meşru emel ve dileklerinin dikkate alınması.

Bu hedeflere ulaşılmasında atılacak ilk adım, şüphesiz bütün siyasî tutukluların (bu arada Bin Bella'nın) serbest bırakılmalarını (5) ve militan işçilerle ilericilere karşı yürütülen polis baskılarının durdurulmasını sağlamaktır.

(Devamı 11. Sayfada)

Devrimci İşçi Köylü Gençlik Derneği tüzüğü

A — Derneğin adı ve merkezi:

Madde 1 — Devrimci İşçi-Köylü ve Öğrenci Birliği adı altında bir dernek kurulmuştur. Derneğin merkezi İstanbul'dadır. Adres - Küçük Pazar, Murat Efendi Sokak, Taksim A No. 15/11.

B — Derneğin amacı:

Madde 2 — İşçi ve Köylüyü bir birlik halinde örgütleyip bilinçlendirerek Anayasanın işçi ve köylüye tanıdığı hakların tamamen gerçekleşmesi amacını güder.

Madde 3 — Dernek bu gayesini gerçekleştirmek için:

a) Bu gayeye maddî ve manevî yardım edilecek kimseleri ve müesseseleri aydınlatmak üzere, toplantılar ve konferanslar tertipler, temaslara yapar, gazete yayınlar ve broşürler çıkarır.

b) Menfaati derneğe ait olmak üzere gece ve öğlenceler tertip eder.

c) Dernek üyeleri arasındaki dayanışma ve beraberliği sağlamak için sosyal ve kültürel çalışmalar yapar.

C — Derneğin kurucuları:

Madde 4 — Derneğin kurucuları sekiz kişi olup bunların öz ve soyadları, ikâmetgâhları ve tabiyetleri aşağıda yazılıdır.

Adı Soyadı

Tabiyeti

Mesleği

İkâmetgâhı

Vural Yıldırımoğlu

T. C.

İşçi

Ümraniye Bademli Bahçe sok. 70/6 Yeşilköy-İstanbul

Nurullah Ankut
Tuncay Turhan

T. C.
T. C.

İşçi
İşçi

Ordu Caddesi No. 254 Laleli İstanbul
İnebey Mahallesi alde Cami Sok. No. 48/2 Aksaray-İst.

Kemal Öncü

T. C.

İşçi

Hamalbaşı Tekin Sok. 17/1 Zeytinburnu İstanbul

Orhan Memiş Ferah

T. C.

İşçi

Sümer Mah. 36/6 Sok. No. 2 Zeytinburnu-İstanbul

Murat Göke

T. C.

İşçi

Ümraniye Bademli Bahçe Sok. 70/6 Yeşilköy-İstanbul

Necati Doğru

T. C.

Öğrenci

Adana Talebe Yurdu, Şehremini-İst.

Durgazi Şimşek

T. C.

Öğrenci

Site Talebe Yurdu, Vevneciler-İst.

D — Derneğin şubelerinin nasıl tesis, idare ve temsil edileceği ve selâhiyetlerinin derecesi:

Madde 5 — Dernek gerekli görülen yerlerde şubeler kurulması için, şube kurucularına yetki verilir. Dernek şubeleri, şube yönetimi ve yürütme kurullarınca tüzük hükümleri ve genel merkezin buna uygun direktifleri çerçevesinde idare ve temsil edilir.

E — Derneğe girme ve dernekten çıkma:

I — Derneğe girme:

Madde 6 — Kanunî şartlara sahip olan herkes derneğe üye olarak alınabilir. Üyelige alınmak için:

a) Örneğe uygun bir beyanname imzalanması.

b) Bu beyannameye belirtilen üye olmak işteğinin idare kurulunca kabul edilmesi lâzımdır.

II — Dernekten çıkma:

Madde 7 — Her üye bir hafta önceden bildirmek şartıyla dernekten istifa edebilir.

III — Dernekten çıkarılma:

Madde 8 — Genel kurul, idare kurulunun teklifi üzerine bir üyeyi dernekten çıkarabilir.

F — Genel Kurul:

I — Teşekkülü ve yetkisi:

Madde 9 — Derneğin en yüksek organı olan genel kurul bütün üyelere teşekkül eder ve Mevânî Kanun ile Cemiyetler Kanununda yazılı bütün yetkileri kullanır. Dernek şubeler açtığı takdirde gerek İstanbul'daki merkez şubesinin, gerekse İstanbul dışındaki şubelerin her yirmi beş üyesi için seçerek gönderdikleri delegelerden genel kurul teşekkül eder.

II — Toplanması:

Madde 10 — Genel kurul her yılın Mayıs ayı içinde idare kurulunun daveti üzerine toplanır. İdare kurulu, genel kurul toplantısını ancak bir ay için geciktirebilir. Genel Kurul ayrıca dernek üyelerinin beşte birinin isteği üzerine de toplantıya çağırılır. İdare kurulu, toplantı gündemini ve bununla ilgili rapor, bütçe, blânco, gelir-gider ve kayıt hesabı suretlerini, toplantı gününden en az on beş gün önce bütün üyelere mektupla gönderir ve bu mektuba murakabe kurulunun raporu da eklenir.

III — Kararları:

Madde 11 — Genel kurul, üyelere en az yarıdan bir fazlasının bulunmasıyla toplanır ve toplantıda bulunanların çoğunluğu ile karar verir. Birinci toplantıda yarıdan bir fazla üyenin bulunması sağlanmazsa, ikinci toplantıda bu nisbet aranmaz, ancak bu takdirde kararlar, toplantıda bulunanların üçte ikisinin oyu ile verilir. Ana tüzüğün değiştirilmesi, dernekten üye çıkarılması ve derneğin feshi halinde üyelere üçte ikisinin toplantıda bulunması şarttır. Her üyenin bir tek oy hakkı vardır. Genel kurul tarafından alınan kararlar toplantıda bulunmayan üyelere mektupla bildirilir ve ayrıca derneğin merkezinde bir hafta müddetle ilân olunur.

G — İdare Kurulu:

I — Teşekkülü

Madde 12 — İdare Kurulu, Genel Kurul tarafından on bir aslı ve on yedek üyeden mürekkep olmak üzere bir yıl müddetle seçilir, yedek üyeler de bu tüzükte gösterilen işlerde ayrıca görevlendirilebilir. (Devamı Haftaya)

Devrimci Erzincanlılar derneği tüzüğü

I — ADI VE MERKEZİ :

1 — Derneğin adı Devrimci Erzincanlılar

2 — Merkezi İstanbul'dadır. Adres: Tünel

derneğidir.

Ardahan Kat. 2

II — AMACI:

Derneğimizin toplumsal dünya görüşü çerçevesinde düşünme ve davranma yetisine ulaşmış Erzincanlı öğrenci, emekçi ve devrimcileri arasındaki dayanışmaya, karşılıklı eğitime, iş ve eylem birliğine dayanan bir örgüttür. Erzincanlı devrimci düşüncüyü ve eylemi yaşatmak ve yaymayı amaç bilir. Siyasetle ilişkisi yoktur.

III — ÜYELİK DURUMU:

1 — Derneğe girme şartları: T.C. Uyruklu olmak, 18 yaşını bitirmiş olmak, üye kayıt fişini doldurmak, 5 T.L. sı giriş ödentisi vermek (üye adayını bir veya iki üye teklifi, şube yönetim kurulu kabulü ve genel yönetim Kurulunun onayı ile kesinleşir. Ayrıca genel yönetim kurulu gereğinde üye kayıt edebilir.) kanunî şartlara haiz olmak, derneğin amaç ve onurunu sarsan davranışlarda bulunmamış olmak.

2 — Dernekten çıkma: Üyeler üyelikten yazılı bildirim sureti ile ayrılabilirler.

3 — Dernekten çıkarılma: Altı aylık ödentisi birikmiş olan üyeler yönetim Kurulunun kararı ile üyelikten çıkarılır. Derneğin amaç ve onuruna aykırı davranışlarda bulunan üyeler 5 üyenin veya Yönetim Kurulunun teklifi ile onursal Kurulun 2/3 nin en fazla bir ayda vereceği bir kararla üyelikten ihraç edilir.

IV — ORGANLAR:

1 — Genel Kurul: D.E.D. nin en yetkili organıdır. Genel Başkan, Genel Yönetim Kurulu Çyeleri, Şube başkanları, Şube Delegasyonlarından oluşur. Her on kişiye bir delege düşer. Normal olarak kasım ayının ilk haftasında toplanır. Olağan üstü toplantı ise üyelerin 1/5 inin veya Genel Yönetim Kurulunun isteği ile olur. Genel Ku-

rul üyelerden en az yarıdan bir fazlasının bulunması ile toplanır (kararlar salt çoğunluk ile alınır). Birinci toplantıda bu kural sağlanmazsa ikinci toplantıda aranmaz, ancak bu takdirde kararlar bulunanların 2/3 sinin oyu ile verilir. Genel Kurul Genel Başkanı, Genel Yönetim Kurulunu, Onursal Kurulu ve Denetim Kurulunu seçer.

2 — Genel Yönetim Kurulu: Genel Başkan ve altı asıl üyeden oluşur. Ayrıca dört yedek üye vardır. Birinci ve ikinci sekreteri, Genel saymanı kendi arasından seçer. Genel yönetim Kurulu Derneğin Amacının Gerçekleşmesine yarayan bütün işleri yürütür ve derneği yönetir. Derneğin parasının korumak için milli bankalardan birine hesap açılıp (hesaptan Başkan Genel Sekreter ve Saymanın ortak imzası ile para çekilebilir). Sayman elindeki para 100 T.L. ni aşacak olursa bankaya yatırmak zorundadır. Yönetim Kurulu 15 günde birden az olmamak üzere toplanır (arka arkaya üç toplantıya mazeretsiz olarak katılmayanlar yönetim kurulundan düşer. Yerine ilk yedek üye geçer ve durum ilk toplantıda Genel

3 — Merkez Yürütme Kurulu: Genel Başkan birinci ve ikinci sekreter ile Genel saymandan oluşur.

4 — Onursal Kurul: Genel Kurulca seçilen üç kişidir disiplin organıdır.

5 — Denetim Kurulu: Genel Kurulca seçilen üç kişidir kurulları denetler.

6 — Şube Yönetim Kurulu: Bir başkan, sekreter ve saymandan oluşur.

V — GELİR KAYNAKLARI:

Yılda en az 30 T.L. en fazla 120 T.L. ödentisi, bağışlar ve çeşitli çalışmalardan elde edilen gelirlerdir.

VI — DERNEĞİN FESHİ:

Genel Kurulun 1/5 inin veya Genel yönetim Kurulunun teklifi ve 3/5 çoğunluğun kararı ile fesh edilir. Dernek fesh edilme anında mallar Yönetim Kurulunun kararı ile amacı derneğimizin amacına uygun başka bir devrimci kuruluşa devredilir.

TÜRK SOLU : Haftalık Gazete — Sahibi : Şerif Tekben — Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Bora Gözen — İdare Yeri, Yazışma ve Abone Adresi : Babiâli Cad. No. 29 İstanbul, Telefon : 27 39 61 — Ankara Temsilciliği : Ahmet Say, Yüksel Caddesi Bayındır Sokak No. 43/A — Dizgi Tertip : ÖZ—GÖR Matbaası Basıldığı yer: Uğur-İş Matbaası

İstanbul Dağıtımı : Fuat Büte, Ankara Caddesi No. 34, Tel : 27 89 49 — Anadolu Dağıtımı : GA - ME - DA — Yıllık Abonesi : Yurt içi 40 TL., Avrupa uçak : 80 TL., Amerika uçak : 170 TL., — İlân : Santimi 20 TL., Yayın İlanları yüzde elli (% 50) indirimlidir.